

*Универзитет у Београду
Универзитетска библиотека "Светозар Марковић"
у Београду*

Ми и другѝ
Српско-мађарске културне везе

Каталог изложбе

БЕОГРАД
2002.

СРБИ И МАЂАРСКА КЊИЖЕВНОСТ

Говоримо о томе не само шта једна култура има и може да даје него и шта друга култура може и уме да прими. Ваљда не постоји народ који нема шта да понуди другима, али има много оних који не умеју да виде, открију и приме. Две културе, чак и суседне, могу бити у таквом расконару да у једном тренутку не примају постојеће вредности, а у следећем тренутку могу и да их открију и да их приме и да буду плодотворне. По неком закону спојених судова: прелива се само ако за то постоје глобални услови.

Како су Срби прихватили мађарску књижевност током последњих сто педесет година? Вредности је било, видели смо, да ли су откриване и коришћене?

У другој половини 19. века Срби су, пре свега Срби у Угарској, ношени истим таласом националног развоја, имали у Мађарима узор за формирање националних институција (Академија наука, Национално позориште... Матица српска, Српско народно позориште...), али и за подстицај културе, уметности, пре свега неговање језика и књижевности. Преузимају се вредности које су потребне, којих нема, бар не довољно.

И Срби су преводили мађарску књижевност, најбоље мађарске ствараоце. Ускоро после слома револуције започело је превођење Петефија. И то нико други него Јован Јовановић Змај, и песме и **Витеза Јована**, а наставили су други преводиоци, па је Петефи постао и познат и омиљен песник у новој култури. Готово да нема песника, било да је знао мађарски или није, који није покушао да преведе макар једну Петефијеву песму.

Змај је превео и Арађеви трилогију **Толди**, а преводио је и баладе. Опет су други наставили па је и Арађ био познат и цењен у српској култури. Поготово ако се зна да је Змај своје преводе објављивао заједно са својим песмама у сабраним делима: песници који је преводио нашли су се у јавним и домаћим библиотекама а да многи читаоци нису ни водили рачуна да су то преводи, све је то од исте руке и из исте главе великог националног барда.

И Мадачеву **Човекову шрагецију** такође је превео Змај, касније су настала још два превода. Дело је веома цењено, али по природи својој није могло да има широку читалачку публику.

И четвртог мађарског великана, Јокаија, преводио је Змај, али веома мало, тек на самом почетку. Приповетке Јокаије, потом и романе, најпре је преводио Змајев пријатељ Антоније Хаџић, а наставили многи преводиоци. Од 1857. до 1914. године библиографија броји 249 јединица превода Јокаија; од тога су 24 књиге, и то 12 романа и 12 збирки приповедака. Колико је Јокаи био омиљена лектира види се и по томе да нема српског часописа који није објављивао његове приповетке или романе у наставцима. Када је објављен роман *Златан човек* (Београд, 1885), одмах потом је (1887) у Народном позоришту изведена драматизација романа. А поводом педесетогодишњице Јокаијевог књижевног рада, краљ Александар Обреновић је 1894. године одликовао популарног писца орденом „Светог Саве с великим крстом”, значи признањем којим се одликују само националне величине.

После Првог светског рата долази до промене укуса: пажња је усмерена према западној Европи, она је узор у сваком погледу. И тако ће остати и до краја Другог светског рата. А после рата долази до нове, насилне промене укуса: узор су идеолошки усмерени - совјетски писци. Тек нешто касније два ће мађарска писца имати значајну улогу и тираже. Шездесетих и седамдесетих година биће објављиван Лајош Зилахи: његове књиге ће чак достићи 72 издања, а у том броју су и „Изабрана дела“ у 10 књига. Зилахи је један од комерцијално исплативих писаца који се штампа и доштампава, јер га прихвата широка читалачка публика.

Други мађарски писац чија су дела превођена и објављивана био је Ђерђ Лукач, разлози су били идеолошки.

Ни један други мађарски писац није имао нарочитог успеха, мада су превођена и објављивана појединачна дела многих аутора.

Велики мађарски писци друге половине 19. века оставили су трага, имали су своју широку рецепцију у српској култури, и сваки заслужује да се о њему расправља. Неки од њих су осветљени и монографски (Петефи, Мадач), о другима су објављене библиографије и студије. Они су постали неодојиви део српске културе.

Али није никада било таквог случаја у српској култури који би се могао упоређивати с интензитетом концентричне рецепције какву има Бела Хамваш код Срба. Зато треба говорити управо о Бели Хамвашу.

Живот дела Беле Хамваша започео је објављивањем превода његовог есеја „Дрвеће“ 1980. године (Летопис Матице српске), уследиће цео низ есеја и целовитих студија по листовима и часописима као и на радију. Од 1980. до 1993. године објављено је 68 библиографских јединица, два посебна броја часописа испуњена његовим делима; међу тим преводима су и пет целовитих наслова (*Крива светиња*, 1989, *Unicornis*, 1990, *Филозофија вина*, 1990, *Тајни записник*, 1991, *Фрагменти о теорији романа*, 1991). У Београду је 1991. године одржан округли сто „Ко је био Бела Хамваш?“, а прва самостална књига је објављена тек 1993. године, избор есеја под насловом *Хиперионски есеји* (Матица српска, Нови Сад; рецензенти: Божидар Ковачек и Беата Томка). Настављено је објављивање по листовима и часописима, па је до данас објављено још 29 дела у посебним књигама, сва његова значајнија дела која су објављена и на мађарском. Чак је преведена и објављена његова *Анџологија хумана*, избор текстова од старог Египта до наших дана (превод с мађарског!), као и књига његових изабраних мисли под насловом *Хамвашев брвенијар* (2001). У припреми је и објављивање сабраних дела, укупно 50 наслова; поред наслова објављених у Мађарској овај пројекат обухвата и избор од 10 књига есеја и приказа објављених по листовима и часописима од 1919. до 1948. године.

Уз поменути одзив на округлом столу, када је настало 9 текстова, до сада је написано већ преко 200 текстова о Бели Хамвашу. Објављена је и прва књига из серије о рецепцији Беле Хамваша (*Границе ишчезавају, зар не? Књига прва: Улазак*, Београд, 1999), а следећих довршених 15 књига чекају на објављивање. Већ је објављена и прва самостална књига о Хамвашу (Слободан Мандић: *Сеншандрејске башише*, Зрењанин, 1999). Први дипломски рад је одбрањен у Београду, тема „Хамвашева критика науке“ (Александар Плашко, Катедра за филозофију Филозофског факултета). Прихваћен је и ради се први магистарски рад о Хамвашу.

Откуд у тако кратком периоду (1980–2001) толико интересовања за једног страног писца, које се не може упоредити ни с једном досадашњом рецепцијом у српској култури?

Крајем 20. века човечанство се још једном нашло на прелому: стари систем вредности, онако како је функционисао у животу, доживео је крах, правих ослонаца нема, не виде се, генерације су се нашле у хор-сокаку, нарочито млади. То у појачаној мери важи за Србе који су додирнули дно хаоса.

Хамваш на новим основама нуди преоцењивање и пут ка новим окви-рима. Не значи да је он једини и да нема мислилаца који су му слични. Али је Хамваш обухватио јединствен свет, целину човечанства, а дело му је исписано веома читљиво и примамљиво. Веома је потребан у овом тренутку зато што нуди оквире и могућности за следеће векове. Читаоци га откривају за себе, нарочито млађе генерације, јер у њему виде ослонац после рушења и пада досадашњег система вредности.

Хамваш није сам, ни у свету, ни у Мађарској. Хамваш је мислилац који повезује ствараоце и открива постојеће а потиснуте линије другачијег промишљања човека и живота.

Али се мора запазити да сличне вредности постоје и другде, само их треба запазити и прихватити. Зар овај 20. век нема нешто веома слично у Румунији? Довољно је навести имена: Елијаде, Сиоран, Нојка, Бранкузи... А други народи с ових простора?

Чак имамо разлога да се на нов начин упитамо: какав је смисао мађарског пута из Азије до Паноније? Без обзира на доприносе које су Мађари дали човечанству, средином 20. века и у његовој другој половини, стасала је генерација која је понудила нов, другачији смисао, не само својим сународницима, него и човечанству. Када ће човечанство моћи да прихвати њихову мисао, друго је питање; ова генерација је и у најнеповољнијим условима остварила своје дело које се нуди другима, очекује своје откриваче. Није ли можда у томе смисао доласка Мађара у Европу?

Треба навести неколико истакнутих имена. Уз Белу Хамваша то су: мислиоци Лажош Сабо (Szabó Lajos, 1902–1967), Бела Табор (Tábor Béla, 1907–1992) и Нандор Варкоњи (Várkonyi Nándor, 1896–1975); сликар Лажош Вајда (Vajda Lajos, 1908–1941); песник Шандор Вереш (Weöres Sándor, 1913–1989); писац Шандор Марай (Márai Sándor, 1900–1989); правник Иштван Бибо (Bibó Istvan, 1911–1979); историчар уметности Лажош Филеп (Fülep, Lajos, 1885–1970)...

Можда би најкраће представљање ове необичне скупине снажних и остварених личности била мисао Лажоша Сабоа: „Није Бог антропоморфан, него је човек теоморфан“. Не борба за опстанак, већ је човек стваралац, микротеос.

*ДУХОВНИ ЖИВОТ СРБА У ПОДУНАВЉУ**

Духовни живот Срба у Подунављу, удаљених од матице православља, одржали су калуђери-духовници српских манастира са Балкана, који су често походили најсевернија европска станишта. Они су са врела светосавља преносили живу литургијску реч, појање, богослужбене књиге и иконе. Били су неуморни путујући гласници својих манастира, а потом и обновљене Пећке патријаршије.

Духовност Срба у Угарској одржавале су на дирљив начин српске црквене општине, „прве аутономне ћелијце светосавског православља по угарским областима“. Те општине су жедно и здушно прихватале монахе из далеких манастира, сакупљале прилоге и подизале прве православне богомоље. Већ у XVI веку, а у појединим местима и раније, сазидане су прве српске цркве у средишним и северним областима Угарске. О храмовима у Стоном Београду, Будиму, Острогону, Ђуру и Коморану постоје изворни подаци. Највише докумената сачувано је о коморанској цркви, која је подигнута у градским зидинама још 1511. године. Два важна упоришта српског православља била су у Српском Ковину, још од 1440. године, и у манастиру Грабовцу, од 1585. године, када су га основали пребегли монаси манастира Драговића у Далмацији. Нема сумње, и у већем броју мањих вароши и села подигнуте су у XVI, а особито у XVII скромне богомоље. Овде се мисли на српска насеља у Баранји и Задунављу. Тако су се стекли сви услови да се у тим крајевима оснује најсевернија епархија Пећке патријаршије. Турске власти, разумљиво, нису могле имати ништа против њеног оснивања, чак им је проширивање јурисдикције Пећке патријаршије и на ове области ишло у прилог, јер се тиме обезбеђивала већа лојалност Срба Будимског пашалука. Србима мартолозима, занатлијама и трговцима, који су ту живели, српске власти су омогућиле посебну верску организацију, сходно својој одлуци о обнови Патријаршије. И поред тога, Будимска епархија је основана знатно касније, а то закашњење је још увек тешко образложити. Поуздано је утврђено да је српска православна црква у некадашњим угарским земљама под Турцима имала чак пет својих епархија: Београдско-сремску, Бачку, Славонску, Липовску и Вршачку. Али српске црквене општине баш у средишним областима Угарске, у познатим градовима и местима у којима су Срби имали своју друштвену, црквену и културну традицију и аутономију, још нису биле организоване у самосталну епархију. Црквену власт и духовни надзор над овим општи-

нама делили су епископ бачки, са седиштем у Сегедину, и епископ славонски који је столовао у Пожеги. Протекло је, дакле, читавих сто година, од средине XVI до средине XVII века, док коначно није основана Будимска епархија, с епископском столицом у будимском Табану, где је од давнина постојала Српска варош са црквом и црквеном општином. Па и тада о јурисдикцији ове две епархије и устоличењу њених епископа има мало изворних историјских вести. Тако је познато име највероватније првог владике, који је 1662. умро и сахрањен у сремском манастиру Раковцу. Био је то „Севастијан епископ будимски“. По години његове смрти могло би се наслутити да је Будимска епархија основана у четвртој деценији XVII века. Други по реду будимски епископ био је Симеон, пострижник манастира Грабовца, али о њему осим помена у познатом *Лешојису* овог манастира нема никаквих вести. Тек о трећем архијереју ове епархије постоји више изворних биографских података. Био је то будимски епископ Виктор, који је - како је забележено - показао изузетну архијерејску прилежност обилазећи цркве своје епархије. Тако је у јединственом *Прошоколу православне црквене ојштинине* у Коморану, који се води од 1659. године, записано и следеће: „Месеца ноембриа 21. дан 1665. кад посвети цркву владика будимски Виктор.“ Ово освећење друге по реду градње коморанске цркве добија још више у значају када се зна да је епископ Виктор морао да пређе из једне у другу непријатељску државу, из Будима у турском санџакату у Коморан под влашћу Хабсбурга. Неколико година касније, у току трносања коморанске цркве, чинодејствовао је владика Виктор, а епитроп је тачно записао шта је том приликом потрошено из црквене благајне. Из записа се, између осталог, може видети да су Коморанци у својој цркви прострли пред владиком „12 рифи платна“ и да су му даровали „1 велики ћилим“. Најзад, године 1668. био је епископ будимски трећи пут у Коморану, у канонској визитацији: „те га частисмо соборно“. Треба подсетити и на оне мање важне коморанске пригоде, јер оне на особен начин употпуњавају слику о друштвеном животу Срба у овој вароши. На тој слици и иначе има доста белина, па је овде наведени црквени догађаји чине етнографски потпунијом и уверљивијом. Напоследку, треба додати да ове занимљиве, а само на изглед споредне жанр-слике, и те како осветљавају стање српске цркве на северу Угарске неколико деценија пре велике сеобе, што је без сумње значајно и за историјско и за социолошко сагледавање положаја српског друштва у Угарској у XVII веку. Из коморанског *Прошокола* може се наслутити да је епископ Виктор предано обилазио и остале, бар веће парохијске цркве своје епархије. Но, он је био немирне природе: изгледа да је благовремено напустио епархију да би се вратио 1680. године: „Сије лето приход на Будим“, што је сам записао на једној *Хиројонији*. У међувремену, од 1668. до 1680. епархијом је управљао „блажени владика будимски хаџи Кирил“. Он је био светогорски калуђер, али и надалеко познат омилитичар, што се види из записа поводом његове смрти: „Не имама искуства сега похвалити, тачију ва Атонсџеј Горе Светеј искусни мужи именоваху га Златоустом[...] Дажд ми Господе Боже са њим вадворити се ва будушти век.“ Тако се из оскудних изворних вести бар унеколико може представити архијерејски поредак Будимске епархије у првом деценијама после њеног оснивања, кад је започео први период другог трајања српске православне црквене организације у овим крајевима...

Динко Давидов

*Одломак из књиге *Споменици Будимске епархије*

УВОД

Изложба *Српско-мађарске културне везе* је покушај да се назначе основне линије историјских и културних додира два народа који вековима деле исти простор. Од досељавања Мађара у Панонију крајем 9. века, где је већ живело словенско становништво, везе мађарског и српског народа постале су нужне, понекад нераздвојне, бележиле су успоне али и падове. Определили смо се да публикацијама из фонда Универзитетске библиотеке означимо главне видове културних веза онако како су се уобличавале од средњег века до данас, желећи да укажемо на основна питања која могу бити предмет даљег проучавања. Обиље и разноврсност материјала који сведочи о прожимању двеју култура захтевали су строгу селекцију изложених публикација.

Концепт изложбе је хронолошки, са посебним освртом на феномене који су обележили одређени временски период. Ради прегледности, у оквиру сваког већег временског одсека издвојени су мањи тематски кругови са релевантним изворима за њихово проучавање, и у њима је грађа наведена хронолошким редом. Како сав изложени материјал чини део фонда Универзитетске библиотеке, уз референце дата је и њихова сигнатура. Хронолошки критеријум је понекад, нажалост, наметао насилну и помало вештачку поделу целина које су, у историјском континуитету, нераздвојне. Због просторних ограничења неке теме су морале остати само назначене, јер би њихово шире приказивање, у контексту читаве изложбе, створило неравнотежу. И поред тога, надамо се да ће ова изложба остварити свој циљ: да ће подсетити на сударе и на додире, али и на прожимања, чија се чврстина и испреплетеност понекад заборавља, као и да ће указати да културне везе мађарског и српског народа нису само историјска већ и актуелна чињеница.

Истраживање српско-мађарских културних и књижевних односа

Овим сегментом обухваћене су публикације које најдиректније третирају питање српско-мађарских културних односа, и које зато представљају незаобилазно полазиште у истраживачком раду. Значај овако приказаног материјала лежи пре свега у његовој информативности, односно у великом броју библиографских података који се у њима могу наћи.

1. SKERLIĆ, Jovan

Омладина и њена књижевност : (1848–1871) : изучавања о националном и књижевном романтизму код Срба / Јован Скерлић. - Београд : СКА, 1906. - XV, 557 стр. ; 23 см. - (Посебна издања СКА ; 24. Философски и филолошки списи ; 7)

Нарочито у поглављу „Мађарски утицај“ (стр. 352–362) Скерлић указује на богатство српско-мађарских културних и литерарних веза.

ПЧ II/8

2. MAĐARSKO-jugoslavenski kulturni odnosi / Mirko Šeper, Božidar Kovaček, Laszlo Hadrovics // Enciklopedija Jugoslavije, V. - Zagreb : Leksikografski zavod, 1961. – Str. 583–594.

Ир 927

3. ISTORIJA veza mađarskog, slovačkog i rumunskog naroda sa narodima Jugoslavije : priručnik za nastavnike / [Laslo] Kartuš et al. - Novi Sad : Pokrajinski zavod za izdavanje udžbenika, 1969. – 206 str. ; 23 cm

II–10347

4. KEMÉNY, Gábor

Мотиви зближавања у историји мађарско-јужнословенских веза / Габор Кемењ // Зборник Матице српске за историју. - ISSN 0352–5716. – Бр. 6(1972), стр. 27–50.

5. ANDRAŠ, David

Mostovi uzajamnosti : poglavlja o jugoslovensko-mađarskim kulturnim i književnim vezama / Andraš David. - Novi Sad : Radnički univerzitet „Radivoj Čirpanov“, 1977. – 348 str. ; 20 cm. - (Biblioteka saznanja)

I–19592

6. SELI, Ištvan

Istorijske i književne paralele / Ištvan Seli ; prevod s mađarskog Šandor Pal. - Novi Sad : Vojvođanska akademija nauka i umetnosti : Institut za mađarski jezik, književnost i hungarološka istraživanja, 1987. – 235 str. ; 24 cm

II–45949

7. [SRPSKO-MAĐARSKI ODNOSI]

Српско-мађарски односи и сарадња 1848–1867 / уредник Василије Крстић. - Београд : САНУ, 1987. – 220 стр. ; 24 см. - (Научни скупови / САНУ ; књ. 34. Одељење језика и књижевности ; књ. 5)

II–45302

8. BELJANSKI, Milenko

Срби и Мађари у Сомбору до 1749. године : поводом три века од сеобе Срба / Миленко Бељански. - Сомбор : Просвета, 1988. – 24 стр. ; 21 cm

I–36917

Мађари о српској историји и Срби о мађарској историји

У овом поглављу представљамо почетке модерне историјске науке при чему је основни критеријум реципроцитет: мађарска историјска наука о Србима, и српска о Мађарима. Посебно место у контексту те проблематике заузима дело Бењамина Калаја, који је још крајем 19. века написао *Историју српског народа*. Многи од ових извора, као што је студија Иштвана Гала (Gál István), истовремено су и драгоцени извори за проучавање културних веза.

9. BORI, Agneš

Benjamin Kalaj - istoričar jugoslovenskih naroda : magistrarski rad / Agneš Bori. - Beograd : [s. n.], [s. a.]. – 114 listova ; 30 cm
RM 1543

10. SZALAY, László

A Magyarországi Szerb telepek : jogviszonya az államhoz / Szalay László. - Pest : Kiadja Heckenast Gusztáv, 1861. – 143 str. ; 18 cm
ПБ₁₀ 1195

11. VUKIĆEVIĆ, Nikola Đ.

Угарска отачествена повесница : са особитим обзиром на прошлост Србаља у Угарској, Хрватској и Славонији : у XXX приповедака за српску децу / написао Никола Ђ. Вукићевић. - Панчево : Књижара Браће Јовановића, 1874. – 61 стр. ; 18 cm
И 821

12. KÁLLAY, Benjamin

Историја српскога народа / Бењамин Калај ; са овлашћењем пишчевим превео Гаврило Витковић. - Београд : Петар Ђурчић, 1882. – 149 стр. ; 21 cm
И 569

13. THIM, József

Délmagyarország önvédelmi harca : 1848–1849-ben / Thim József. - Budapest : Aigner Lajos Bizománya, 1887. – 347 str. ; 23 cm. - (A magyarországi szerbek története)
И₁₄ 50

14. STRAUSZ, Adolf

A Balkan félsziget. I, Macedonia, Észak-Albánia és Montenegro / Strausz Adolf. - Budapest : Márkus Samu Könyvnyomdája, 1888. – 392 str. ; 27 cm
ПБ₁₀ 1389

15. WERTNER, Mór

Délszláv uralkodók : genealogiae története / Wertner Mór. - Temesvár : Nyomatott a Csanád-Egyházmegyei, 1891. – 266 str. ; 24 cm
ПБ₁₀ 1208

16. ĐORĐEVIĆ, Jovan

Српско-маџарско пријатељство : историјско-политичка студија / Јован Ђорђевић. - Београд : Штампарија Д. Димитријевића, 1895. – 42 стр. ; 22 cm
БП 1904

- 17. THALLOCY, Lajos**
Bosnyák és Szerb élet-s nemzedékrajzi tanulmányok / Thallóczy Lajos. - Budapest : Franklin-Társulat, 1909. – 556 str. : ilustr. ; 24 cm
ПБ₁₀ 1163
- 18. NÉMETH, József**
Szerbia mezőgazdasági termelése és forgalma / Németh József. - Budapest : Singer és Wolfner Kiadása, 1914. – 188 str. ; 24 cm
П₁₄ 163
- 19. THALLÓCZY, Ludwig V.**
Zur Geschichte Serbiens : anhang zu den vorlesungen des K. u. K. verwaltungskurses vom 1. august – 25. November / Ludwig v. Thallóczy. - Budapest : Magyar Királyi Állami Nyomda, 1916. – 81 str. ; 27 cm
И₄ 1568
- 20. NÉMETH, József**
A Szerbek anthropogeografiai tanulmányai a Balkánon / Németh József. - Budapest : Kiadja a Magyar földrajzi társaság, 1917. – 108 str. : ilustr. ; 24 cm
ПБ₁₀ 1316
- 21. STIPIĆ, Lazar**
Истина о Мађарима : по мађарским подацима / Лазар Стипић. - Суботица : Културно и хумано национално друштво „Северна звезда“, 1929. – 48 стр. ; 16 см. - (Библиотека „Северне звезде“ ; 1)
ПБ₁₀ 4323
- 22. GÁL, István**
Jugoslovenska orijentacija mađarske historijske nauke / István Gál. - Beograd-Budapest : [s. n.], 1940. – 16 str. ; 24 cm
БИ₁ 115
- 23. HADROVICS, László**
A Magyarországi Szerb kérdés Balkáni gyökerei / Hadrovics László. - Budapest : Athenaenum, 1942. – 42 str. ; 24 cm. - (Magyar Történettudományi Intézet)
П₁₄ 118
- 24. KÁLLAY, Benjamin**
Дневник Бенјамина Калаја : 1868–1875 / Бенјамин Калај ; обрада и коментар Андрија Раденић. - Београд : Историјски институт ; Нови Сад : Институт за историју Војводине, 1976. – XXXIV, 887 стр. ; 26 см
П–22061
- 25. A SZERBEK Magyarországon / szerkesztette Zombori István.** - Szeged : Kiadja a Móra Ferenc Múzeum, 1991. – 216 str. ; 19 cm
I–47540
- 26. ROKAI, Peter**
Угарска и Мађари у историјском делу Стојана Новаковића / Петер Рокаи // Стојан Новаковић : личност и дело : поводом 150-годишњице рођења (1842–1992) / уредник Владимир Стојанчевић. - Београд : САНУ, 1995. – Стр. 587–596.
П–58400

Српско-мађарски односи до 1690. године

Прве везе Срба и Мађара, од 9. до 16. века, имају пре свега државно-правни, односно династички карактер. У првој половини 12. века ћерка великог жупана Уроша I, Јелена, удаје се за угарског краља Белу II (1131–1141). Јеленин брат Белош је, за време малолетства престолонаследника Гезе II, био угарски регент, када се у Араду, тада чисто српском седишту, одржао скуп државних великаша и племића. У 14. веку краљ Стефан Драгутин (1276–1316) жени се Катарином (Кателином) Арпадовић, ћерком угарског краља Стефана V, а 1284. године добија од Угарске Мачванску бановину са Београдом, који му је, поред Дебрца на Сави, постао престоница.

После боја на Косову 1389. године почињу сеобе Срба у јужну Угарску (међу њима је био Дмитар, син краља Вукашина и брат Краљевића Марка), где је већ био бројан српски живаљ. Стефан Лазаревић је, као вазал краља Сигисмунда, добио поред Београда велике поседе у Угарској, у данашњем Банату. Пошто је 1426. године обновио заклетву верности краљу Сигисмунду, његов сестрић Ђурађ Бранковић бива признат за законитог наследника.

Административно седиште Ђурђа Браковића у Угарској био је вероватно Будим где је имао своју палату. Наследници Ђурђа Бранковића су готово сви били титуларни деспоти у Угарској: син Стефан се залагао за политику добрих односа са Угарском, а унучи Ђорђе (потоњи монах Максим), Јован и Вук (Змај Огњени Вук из народне епске поезије) постали су угарски великаши.

Овакве историјске околности довеле су до тога да је српско становништво, под српским великашима, непрекидно насељавало јужну Угарску, и да елементе српске културе на тим подручјима налазимо и много пре сеобе из 1690. године. На Чепељској ади, јужно од Будима, настаје већ у првој половини 15. века српска насеобина Српски Ковин, у којој Срби 1497. подижу богомољу. У 16. веку, обнављањем Пећке патријаршије (1557) формира се и организује најсевернија српска епископија у Будиму. Током 16. века углавном и настаје скупина манастира у Срему и Славонији.

Краљ Стефан (св. Стефан или св. Иштван, 997–1038), први угарски краљ, крунисан 1001. године; попут Стефана Немање, у историјској свести свог народа живи као оснивач династије и државе.

Иако су Срби у тим немирним и ратним временима пре свега представљали бедем за борбу против Турака (заповедници дунавске флоте Матије Корвина били су углавном Срби), живот на северу довео је до неизбежних културних преображаја и прихватања тадашњих владајућих уметничких праваца. Осам векова суживота на подручју јужне Угарске, и непрекидни додире условљени историјским догађајима, оставили су трагове у српској црквеној уметности, средњовековној књижевности и усменој традицији.

Историја

27. RADONIĆ, Jovan

Србија и Угарска у средњем веку / Јован Радонић. - Нови Сад : Штампарија Дунавске бановине, [б. г.]. - 17 стр. : илустр. ; 28 cm
БИ 497

28. PESTY, Frigyes

Brankovics György rácz despota : birtokviszonyai magyarországban és a rácz despota cím / Pesty Frigyes. - Budapest : Akadémia Könyvkiado Hivatala, 1877. - 65 str. ; 21 cm

ПБ₁₀ 1187

29. NOVAKOVIĆ, Stojan

Последњи Бранковићи у историји и народном предању 1456–1502 / Стојан Новаковић. - У Новом Саду : Српска штампарија Светозара Милетића, 1886. - 149 стр. ; 22 cm

ПБ₁₄ 144

30. MARKOVIĆ, Petar

Одношаји између Србије и Угарске : 1331–1355 / Петар Марковић. - У Новом Саду : Српска књижара браће М. Поповића, 1903. - 103 стр. ; 22 cm

И 366

Покољ на сабору у Араду - приказана је краљица Јелена, ћерка Уроша I, која је организовала заверу против оних који су ослепели њеног мужа, угарског краља Белу II.

О средњовековном односу династичке куће Немањића према Арпадовићима сведоче и речи Стефана Немање из *Повеље манастиру Хиландару* (1199): „*Искони створи бог небо и земљу и људе на њој, и благослови их и да им власти над сваком творевином својом. И постави ове царевице, друге кнезовима, ине владарима, и свакоме да њасти стидо своје, и чувати га од сваког зла које наваљује на њега. Због тога, браћо, бог премилостиви утврди Грке царевице, Угре краљевима, и сваки народ одделивши и закон давши, и обичаје установи и владаре над њима по обичају и закону поставивши својом премудрошћу.*“

31. RADONIĆ, Jovan

Прилози за историју Срба у Угарској у XVI, XVII и XVIII веку / Јован Радонић. - У Новом Саду : Издање Матице српске, 1909. – 380 стр. ; 22 cm. - (Књиге Матице српске ; 25 и 26. Зборник историјских докумената ; 2)
Ј 202

32. IVIĆ, Aleksa

Из историје Срба у Угарској / Алекса Ивић. - Нови Сад : Штампариа учитељског деоничарског друштва „Натошевић“, 1909. – 24 стр. ; 23 cm
ПБ₁₀ 3013

**33. Историја Срба у Угарској : од пада Смедерева до сеобе под Чарнојевићем : (1459–1690) / Алекса Ивић. - Загреб : Привредникова књижара и штампарија, 1914. – 282 стр. ; 24 cm
И 304**

34. STANOJEVIĆ, Stanoje

Мошти Стевана Првовенчаног у Војводини / Ст. Станојевић. - Нови Сад : [Историјско друштво], 1930. – 16 стр. ; 24 cm
П. о. : Гласник Историског друштва у Новом Саду ; књ. 3, св 1, 1930.
БИ 251

35. STEFANOVIĆ, Velimir

Краљ Матија и српска деспотовина / Велимир Стефановић. - Нови Сад : Славија, 1932. – 20 стр. ; 22 cm
БИ 489

36. STANOJEVIĆ, Stanoje

Краљ Драгутин / Ст. Станојевић. - Београд : Издавачка књижара Геце Кона, 1936. – 18 стр. ; 23 cm
БИ 372

37. RADOJČIĆ, Nikola

Поклони угарског краља Андрије II Стефану Првовенчаноме / Никола Радојчић. - Нови Сад : Матица српска, 1953. – 8 стр. ; 24 cm
БИ 725

38. Промена у српко-мађарским односима крајем XII века / Никола Радојчић. - Београд : САН, 1954. – Стр. 2–21 ; 24 cm

П. о. : Глас САН, ССХIV. Одељење друштвених наука ; књ 3, 1954.
БИ 752

39. POPOVIĆ, Dušan J.

Срби у Војводини. 1, Од најстаријих времена до Карловачког мира 1699. / Душан Ј. Поповић. - Нови Сад : Матица српска, 1957. – 369 стр. ; 24 cm
И 1135

40. RADOJČIĆ, Đorđe Sp.

Друго „Посланије“ светогорског проте Гаврила угарском краљу

Катарина (Кателина), ћерка угарског краља Стефана V, и краљ Драгутина на фресци у цркви Св. Ахилија у манастиру Ариљу. До краља Драгутина, ктитора манастира, приказан је тадашњи владаре Србије, краљ Милутин.

Јовану Запољи (из 1545. год.) / Ђорђе Сп. Радојичић // Четврти међународни конгрес слависта у Москви. - Београд : Српска академија наука, 1958. – Стр. 167–177.

Кв 161

41. ROKAI, Peter

Прилог познавању положаја Срба у Угарској у XV веку / Петер Рокаи // Зборник Матице српске за историју. - ISSN 0352–5716 - Бр. 6(1972), стр. 87–91.

V 233

42. Краљ Жигмунд и Угарска према Србији после Косовске битке / Петер Рокаи // Глас / САНУ ; CCCLXXVII. Одељење историјских наука ; 9 – ISSN 0351–4765. – 1996, стр. 145–150.

ПЧ I / 3

43. Стицање поседа као вид миграције балканског становништва у Угарску у средњем веку / Петар Рокаи. - Београд : Савез историчара Југославије, 1998. – Стр. 107–112 ; 23 cm

П. о.: Зборник радова X конгреса Савеза историчара Југославије ; 1998.

П–68434

44. Свети владар, оснивач династије и државе Стефан Немања и Свети Стефан / Петер Рокаи // Стефан Немања - Свети Симеон Мироточиви : историја и предање / уредник Јованка Калић. - Београд : САНУ, 2000. – Стр. 95–99.

III–6350

Уметности и књижевности

45. LESKOVAC, Mladen

Српска књижевност у Војводини до Велике сеобе / Младен Лесковац. - Нови Сад : [б. и.], [б.г.]. – 26 стр. ; 27 cm
БКа 350

46. HADROVICS, László

Der südslawische Trojaroman und seine ungarische Vorlage / L. Hadrovics. -
- Budapest : Akadémiai Kiadó, 1955. – Str. 49–135 ; 24 cm
П. о.: Studia Slavica ; tom. 1, fasc. 1–3, 1955. .

К_{4c} 412

47. TEODOSIJE

Житије св. Саве / Теодосије // Житија / Теодосије ; приредио Димитрије Богановић ; [данашња језичка верзија Лазар Мирковић, Димитрије Богдановић]. - Београд : Просвета : Српска књижевна задруга, 1988. – Стр. 99–261.

I–33799

У Теодосијевом *Житију св. Саве* говори се о чуду Саве Немањића на двору угарског краља Андрије II (1205–1235) када је Сава успео својим молитвама да дозове град за време летње жеге. Видевши чудо „божјега човека“, Андрија одустаје од напада на српског краља а сâм прима православну веру. *Житије св. Саве*, стр. 213–219

48. KONSTANTIN FILOZOF

Повест о словима : сказаније о писменех - изводи, Житије деспота Стефана Лазаревића / Константин Филозоф ; превод Гордана Јовановић, Лазар Мирковић. - Београд : Просвета : Српска књижевна задруга, 1989. – 154 стр. ; 21 cm. - (Стара српска књижевност у 24 књиге ; књ. 11)

I–35847

„А пре, када је склојио право пријатељство са западнима (тј. Угрима), када је ишао у град звани Будим, где је био сабор западних краљева и друге госпoде код краља угарског /.../ овај деспоит Сшефан (беше) над свима најсвeтљији; пред свима и изнад свих видео се, као месец међу звездама.“

Константин Филозоф *Житије деспоита Сшефана Лазаревића*

49. MILANOVIĆ-JOVIĆ, Olivera

Фрушкогорски манастири / Оливера Милановић-Јовић, Петар Момировић. - Нови Сад : Покрајински завод за заштиту споменика културе, 1990. – 175 стр. : илустр. ; 24 cm

50. KULIĆ, Branka

Манастири Фрушке горе / Бранка Кулић, Недељка Срећков. – 2. изд. - Нови Сад : Прометеј : Покрајински завод за заштиту споменика културе, 1994. – 191 стр. : илустр. ; 30 cm

III–5624

Манастир Круседол, задужбина сремских Бранковића. Основао га је унук Ђурђа Бранковића и син Стефана Бранковића, Максим (световно име Ђорђе), 1513. године. У манастиру је живео као митрополит београдски и сремски све до смрти 1516. године. Његова мајка Ангелина је подигла женски манастир (данас сеоску цркву у Круседолу).

Усмена традиција

Историјски догађаји и везе српских и угарских великаша, и њихове заједничке борбе против Турака, доживеле су обраду у српској епској традицији. Јунаци великог броја песама записаних у *Ерлангенском рукопису*, зборнику Валтазара Богишића или Вуковим збиркама српске народне поезије су личности из мађарске историје. Најстарији запис једне српске народне песме (бугарштица из 1497. године) говори о робовању Сибињанин Јанка, историјског Јаноша Хуњадија, у Смедереву. Сибињанин Јанко, заједно са Секулом Бановићем (Syékely János) и Михаилом Свилојевићем (Szilágy Mihailo) улази у ред позитивних јунака српских епских песама, за разлику од лика Филипа Маџарина (Pippo Spano, великаш угарског краља Жигмунда) који је приказан као непријатељ Марка Краљевића (песма „Марко Краљевић и Филип Маџарин“, *Српске народне пјесме*, II, бр. 59).

У циклус песама о Угричићима улазе и песме о краљу Матијашу, или Матији Корвину, сину Јаноша Хуњадија, које су углавном проткане лирским тоновима и сасвим блиске романсама.

На другој страни, у мађарској песничкој традицији опевана је погибија српског великаша Дмитра Јакшића: песма с краја 15. века у којој се говори о мисији и мучком убиству Јакшића у Турској 1487. године, пред-

ставља фрагмент најстарије познате мађарске световне песме. Песму је написао највероватније „дијак“ који је свој потпис оставио у самој песми, у акростиху који гласи Gregori.

Заједништво и узајамни утицај видљиви су и у делима других мађарских песника хуманизма и ренесансе: Janus Pannonius (1434–1472), на пример, према речима Андраша Давида у жижу своје поетске преокупације ставља „неразуђено јединство панонског простора и спонтано јединство народа који на овом простору живе судбински повезани“. На другој страни Балинт Балаши (Balassi Bálint, 1554–1594) је користио мелодијске узоре јужнословенске народне и уметничке песме при грађењу својих стихова.

51. BOGIŠIĆ, Valtazar

Народне пјесме : из старијих, највише приморских записа. Књ.1 / скупио Валтазар Богишић. - Београд : Државна штампарија, 1878. – 430 стр. ; 20 cm. – (Гласник Српског ученог друштва. Друго одељење ; књ. 10)

ПЧ I/2

52. RUVARAC, Parion

Порекло Сибињанин Јанка / Иларион Руварац. – Београд : Штампарија Петра Ђурчића, 1901. – 12 стр. ; 22 cm

БИ 191

53. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović

Српске народне пјесме : књига прва у којој су различне женске пјесме / сакупио их и на свијет издао Вук Стефановић Караџић ; приредио Владан Недић. – Београд : Просвета, 1976. – 559 стр. ; 22 cm

Према бечком издању из 1841. године.

II-21916/1

Јанош Хуњади (1387–1456) и грб Хуњадија; ердељски војвода, угарски краљевски намесник, Сибињанин Јанко из српске епске традиције. Једна је од водећих личности у великом сукобу између Европе и Турске у 15. веку. Био је на челу више крсташких експедиција против Турака - на Косову 1448. године, где је поражен, и 1456. у одбрани Београда.

54. Српске народне пјесме : књига друга у којој су пјесме јуначке најстарије / сакупио их и на свијет издао Вук Стефановић Караџић ; приредио Владан Недић. – Београд : Просвета, 1976. – 455 стр. ; 22 cm

Према бечком издању из 1845. године.

II-21916/2

55. HELD, Joseph

Hunyadi : legend and reality / Joseph Held. – New York : Columbia University Press, 1985. – 264 str. ; 23 cm. – (East European Monographs ; 178)

II-41759

56. [ERLANGENSKI RUKOPIS]

Ерлангенски рукопис : зборник старих српскохрватских народних песама / Радослав Меденица, Добрило Арانيتовић. – Никшић : Универзитетска ријеч, 1987. – 426 стр. ; 26 cm

II-47011

Опсада Београда 1456. године

Матија Корвин (1443–1490), син Јаноша Хуњадија, угарски краљ. Ојачао је државу и војску против Турака. Као просвећени владар основао је универзитет у Пожуну 1465. и отворио прву штампарију 1472. године. У српским народним песмама доведен је у везу са Змајем Огњеним Вуком и антитурским борбама.

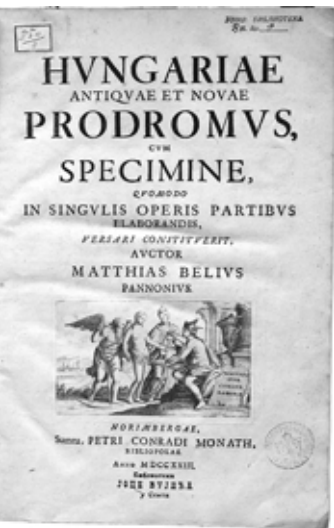
57. РЕЂЕР, Јелка

Сибињанин Јанко : легенде о рођењу и смрти / Јелка Ређер. – Нови Сад : Књижевно-уметничка задруга „Славија“, 1992. – 147 стр. ; 20 cm I₂₂ 59

Српско-мађарски односи током 18. века

Желећи да прикажемо културне веза између Срба и Мађара током 18. века определили смо се за два типа публикација: на једној страни изложене су књиге мађарских историчара објављене почетком 18. века које чине најрепрезентативнији део фонда наше Библиотеке у оквиру ове поставке. На другој страни, представљена су капитална издања која се баве кључним питањима историје и културне историје Срба у овом периоду: Велика сеоба под патријархом Чарнојевићем, зборник о Сентандреји или *Сјоменици Будимске епархије* Динка Давидова.

У 18. веку, у контексту бурних и тешких историјских догађаја, стварају се основни предуслови за будућу чвршћу културну узајамност између Мађара и Срба. Српско становништво, и поред тога што је већ дуго живело на територији Угарске, после сеобе из 1690. заправо пресељава центар своје духовности на север, где ће, током 18. века, развити своју културу и уметност нарочито у градовима Сентандреји, Коморану и Буру. Такве околности и историјско памћење имали су двојке последице за будући живот пребеглих Срба: са једне стране, српски народ је управо кроз учвршћивање црквене аутономије тежио да очува културну самосвојност, али истовремено, живот у Угарској није могао остати без утицаја средине у којој су се Срби нашли - барокна средњо-европска уметност и грађанска култура оставили су трага у српској баштини.

Bél Mátyás, *Hungariae antiquae et novae*, 1723.

Istvanffy Miklós, *Regni Hungarici historia*, 1724.

У овом периоду најдиректнија укрштања остварена су у историјским наукама. Дела аутора као што су Миклош Иштванфи (Istvánffy Miklós, 1538–1615) или Матијаш Бел (Bél Mátyás, 1684–1749) послужили су Јовану Рајићу као извори за *Историју разних словенских народа*. (Писма Алексијуса Хорањија (Horanyi Alexius) упућена српском митрополиту Стефану Стратимировићу чувају се у Универзитетској библиотеци.)

Личност чија судбина можда на најбољи начин одражава немирно доба пуно противречности с почетка 18. века јесте Ђорђе Бранковић (1645–1711), „вођ Срба у Угарској и историчар“, оспоравани наследник српских деспота, дипломатски службеник и политички емисар чије су се мисије завршавале хапшењима. Док је био заточен у Бечу, на великом скупу српских првака и старшина у Будиму, крајем марта 1691. године, изабран је за српског поглавара. Подржаван од Срба као световни вођ, али без подршке самог патријарха Арсенија Чарнојевића, Ђорђе Бранковић је након смрти постао предмет легенди. „Хебски сужањ“ који се залагао за нерелалне идеје о стварању Илирског краљевства, својим обимним делом *Славено–српским хроникама* постаје зачетник српске историјске науке.

Историја

58. BÉL, Mátyás

Hungariae antiquae et novae : prodromus cum specimine quomodo in singulis operis patribus elaborandis / Matthias Belius Pannonius. – Norimbergae : Petri Conradi Monath bibliopolae, 1723. – 204 str. ; 35 cm

P₁ 509

59. ISTVANFFY, Miklós

Regni Hungarici historia : post obitum gloriosissimi Mathiae Corvini Regis XXXIV quo apostolicum hoc Regnum Turcarum potissimum armis barbore invasum, libris XXXIV rerum in Pannonia, Dalmatia, Transylvania, Moldavia, Bosnia, Illyrico caeterifque confiniis integrum ultra faeculum, ab anno 1490, gestarum locupletiffimis exacte descripta / Nicolao Isthuanffio. – Coloniae Agrippinae : Henrici Rommerskirchen Bibliopolæ, 1724. – 668 str. ; 35 cm

P₁161

60. HORÁNYI, Alexius

Memoria Hungarorum et provincialium scriptis, editis notorum quam excitat / Alexius Horányi. – Viennae : Impensis Antonii Loewii bibliopolae posonensis, 1775. – 3 knj. ; 20 cm

Хорањи наводи, између осталог, и имена знаменитих Срба.

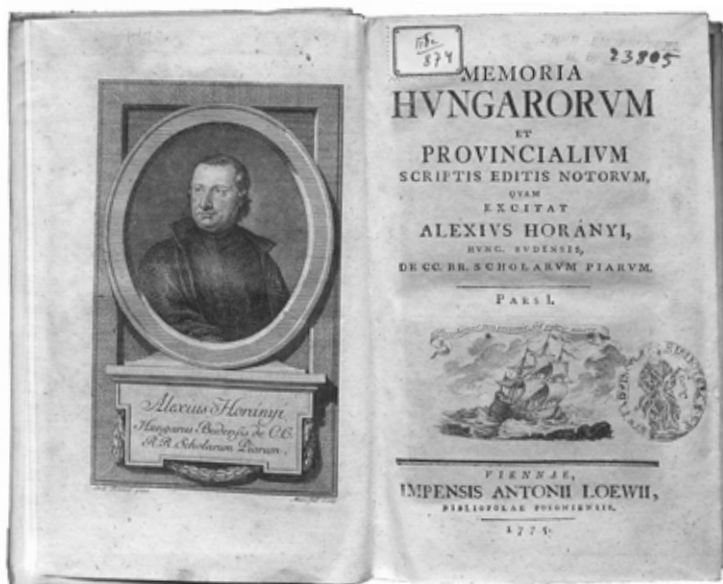
ПБ₂ 874

61. BÉL, Mátyás

Compendium Hungariae geographicum ad exemplar notitiae Hungariae Novae historico-geographicae in partes IV / Matthiae Bel. – Posonni et Pestini : Joan. Michaelis Landerer de Füsikut typographi et bibliopolae, 1792. – 176 str. ; 18 cm

P₁ 373

Horányi, Alexius *Memoria Hungarorum et provincialium scriptis*, 1775.

Арсеније Чарнојевић

Молитва засјалом госпођу

И дан и ноћ бежећи са својим осирошелим народом,
од местиа до местиа,
као лађа на пучини великог океана
бекстиву се дајемо,
чекајући када ће заћи сунце
и иреклонити се дан
и ироћи тамна ноћ
и зимска беда која лежи
над нама.

Патријарх Арсеније III Чарнојевић представљен у архијерејској одежди као поглавар Српске православне цркве. Насликан је на основу једног бакрорезног портрета на икони Исуса Христа која се налазила на архијерејском престолу српске цркве Св. Архистратига Михаила у Острогону. Непознати сликар, почетак 18. века. Живећи на прекретници историјских раздобља, патријарх Чарнојевић, предводник Велике сеобе Срба 1690. године, стекао је велики углед међу својом паством.

62. RUVARAC, Ilarion

Одломци о грофу Ђорђу Бранковићу и Арсенију Чарнојевићу патријарху / написао Иларион Руварац. – Београд : СКА, 1896. – 154 стр. ; 23 см. – (Посебна издања ; књ. 7. Друштвене и историјске науке ; књ. 1)

ПЧ II / 8

63. RADONIĆ, Jovan

Гроф Ђорђе Бранковић и његово време / Јов. Радонић. – Београд : СКА, 1911. – 771 стр. ; 23 см. – (Посебна издања СКА ; књ. 33. Друштвени и историски списи ; књ. 10)

ПЧ II / 8

64. [SENTANDREJSKI ZBORNIK]

Сентадрејски зборник / уредник Дејан Медаковић. – Београд : САНУ, 1987 – 1992. - 2 књ. (445 стр. ; 241 стр.) ; 25 см

II-46154

65. [VELIKA SEOVA]

Велика сеоба : 1690–1990 : [зборник] / приредио Љубисав Андрић. – Београд : БИГЗ, 1990. – 543 стр. : илустр. ; 24 см. - (Историјско-мемоарска дела)

II-52723

Гроф Ђорђе Бранковић, портрет који је урадио Бранковићев секретар Јован Ренер

Трг у Сентадреји

Уметности и књижевности

66. VENCLOVIĆ, Gavril Stefanović

Црни биво у срцу : легенде, беседе, песме / Гаврил Стефановић Венцловић ; избор, превод и редакција Милорад Павић. – Београд : Просвета, 1966. – 542 стр. ; 17 см. – (Бразде ; коло 1, књ. 6) I-5200

67. DAVIDOV, Dinko

Иконе српских цркава у Мађарској / Динко Давидов. – Нови Сад : Галерија Матице српске, 1973. – 451 стр. ; 27 см. – (Студије за историју српске уметности новијег доба ; 1) III-2261

68. Знамења сеоба / Динко Давидов. – Ваљево : Глас цркве, 1990. – 132 стр. ; 22 см. – (Библиотека „Глас цркве“. Посебна издања ; 9) II-51718

69. Споменици Будимске епархије / Динко Давидов. – Београд : Просвета : Републички завод за заштиту споменика културе : Балканолошки институт САНУ ; Нови Сад : Матица српска, 1990. – 435 стр. : илустр. ; 30 см. – (Библиотека уметнички споменици) (Студије и монографије / Републички завод за заштиту споменика културе ; 9) (Посебна издања / Балканолошки институт САНУ ; 40) III-5166

70. [PUT U SENTANDREJU]

Пут у Сентандреју : записи, путописи и студије / приредио Љубисав Андрић. – Нови Сад : Књижевна заједница Новог Сада, 1991. – 144 стр. : илустр. ; 29 см. – (Библиотека Нови Сад ; књ. 198) III-5400

Српско-мађарски односи током 19. века

Према речима Божидара Ковачека, „за културне везе Срба и Мађара XIX век значи период интензивнијег упознавања, многих превода и утицаја, па чак и појаве двојезичних књижевника“. Шири поглед на српско-мађарске односе током 19. века открива многе појаве које посредно сведоче о узајамности и културној сарадњи. Развој српског грађанског staleжа у мађарским градовима довео је до тога да, поред Сентандреје, Будим и Пешта постану центри културног и економског живота Срба у Угарској. Између 1759. и 1830. године Универзитетска штампарија у Будиму имала је искључиво право издавања српских књига на територији Аустрије, и у њој ће своја дела објављивати Лукијан Мушицки, Јован Рајић, Сава Текелија, Стефан Стратимировић и други. У Угарској су рођени и многи истакнути српски уметници као што је српска сликарка Катарина Ивановић, или композитор Корнелије Станковић. Изложене публикације илуструју опште прилике живота у Угарској, указујући на копче које су повезивале два народа: усвајање заједничких услова живљења и превазилажење језичких баријера.

Зограф Митрофан: Богородица са Христом, икона у Српској црквено-уметничкој збирци у Сентандреји, око 1710.

71. IGNJATOVIĆ, Jakov

Мемоари : рапсодије из прошлог српског живота / Јаков Игњатовић ; приредио Живојин Бошков. – Београд : Српска књижевна задруга, 1966. – 571 стр. ; 19 см. – (Српска књижевна задруга ; коло 59, кн. 399)

I-5370

Општинска историја и законодавство

72. ĐURKOVIĆ, Evgenije

Право наследија за общу славено-србског у Мађарској народа ползу / сочинено и издано Евгенијем Ђурковићем. – У Будиму : Писмени Кр. Университета Унгарског, 1823. – 221 стр. ; 21 см

P 47

73. [МАЂАРСКА. ЗАКОНИ]

Законъ мѣничный Кралѣвства Унгаріе и частій къ нѣой принадежећи / съ мађарскогъ на сербскій діалектъ преведенъ Евгенијемъ отъ Ђурковићемъ. – У Пешти : Писмени Јос. Баймела, ц. к. Привілегу. Прімаціал. Острогонскогъ Књигопечатателя, 1840. – 236 стр. ; 20 см

P 404

74. Закони Унгаріе установлѣни на сабору Кралѣвине 1840 / на србски преведени Павломъ Арс. Поповићемъ. – У Будиму : Писмени Кр. Свеучилища, 1841. – 278 стр. ; 28 см

P 907

75. RAJAČIĆ, Josif

Universalis Schematismus Ecclesiasticus venerabilis cleri orientalis ecclesiae Graeci non uniti ritus I. Regni Hungariae patriumque eidem adnexarum / Josephus Rajacsics. – Budae : Typis Regiae sceintarium Universitatis Hungaricae, 1846. – 259 стр. ; 20 см

Јаков Игњатовић (1824–1888), рођен у Сентадреји

Јаков Игњатовић је једна од кључних фигура у успостављању веза између два народа. Његово заступање мађарско-српске сарадње изазивало је гнев и подозрење међу савременицима, а Скерлић га назива „маџароном“. У својој студији о Игњатовићу, Скерлић каже: „Игњатовић се увек осећао као мађарски држављанин, и нашао је начин да помири своје српско национално осећање са уверењем да је потребно да се одржи мађарска хегемонија и политичка целокупност Угарске, у чијем је оквиру допуштена само црквена и школска самосталност осталих народности (...) Он је чврсто веровао да постоји основа за заједнички рад Срба и Мађара, и доцније је писао о 1848 да Мађари ‘до душе српска потраживања не хтедоше признати, ал’ би се може бити нашао пут измирењу“.

76. STOJAČKOVIĆ, Aleksandar

Черте живота народа сербског у унгарскимъ областима : одъ времена кадъ су Мађари у ове дошли па до славногъ доба воскресенія Войводовине Сербіе, или одъ године 895–1848 / списао и издао Александеръ Стоячковићъ съ додаткомъ садржавајућимъ и себи за права овогъ Народъ Сербскогъ најважнія писма и повластице најновиегъ времена. – У Бечу : Писмени Ерменскогъ Манастыра, 1849. – 143 стр. ; 20 cm
P 1424

77. SERBES DE HONGIE

Les Serbes de Hongrie : leur histoire, leurs privilèges, leur église, leur état politique et social. – Prague : Grégr et Dattel libraires éditeurs, 1873. – 474 str. ; 23 cm
P₁ 407a

78. [GLAS IZ SRBIJE]

Глас из Србије о питању народности у Угарској. – У Београду : Државна штампарија, 1865. – 151 стр. ; 22 cm
P 909

Језик и граматика

79. SALER, Georgije

Венгерская граматика г. Георгіе Саллера К. Я. О. учителя меншихъ наукъ такожде потвржденнаго Я. В. О. М. Землемѣрца и воздухожника въ ползу и употребленіе Славено-сербскія юности / на Славеносербстѣмъ языцѣмъ изныснена г. Георгіемъ Петровичемъ. – [б. м.] : Тупомъ Благ. г. Стефана Новаковића, 1795. – 296 стр. ; 17 cm
P 559

80. PETROVIĆ, Đorđe

Грамматика мађарска / сочинѣна учащуюся сербску юность Георгіемъ Пештровичемъ. – У Новомъ Саду : Иждивеніемъ г. Константина Каулиціе книгопродавца, 1831. – 296 стр. ; 16 cm
P 1039

81. ISAKOVIĆ, Konstantin

Мађарска граматика за починателъ / на србскомъ ѣзыку изведена Константиномъ Исаковичъ. – У Новомъ Саду : И. И. Стоановичъ, 1843. – 65 стр. ; 19 cm
P 1128

82. ÁCS, Károly

Magyar, Német és Szerb beszélgetések otthon és uton = Ungarische, deutsche und serbische gespräche zu hause und auf reisen = Мађарски, немачки и србски разговори кодъ куће и на путу / Ács Károly. – Pest : Verlag von Lauffer und Stolp, 1859. – 285 str. ; 15 cm
ПБ₅ 1615

83. ÁSBÓTH, Oszkár

A szláv szók a magyar nyelvben / Ásbóth Oszkár. – Budapest : Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia, 1893. – 215 str. ; 23 cm
О словенскимъ речима у мађарскомъ језику.
ПБ₁₀ 1896

84. BRANČIĆ, Blagoje

Мађарска граматика : (Magyar nyelvtan) / Благоје Бранчић. - IV. поправљено издање. – Ujvideken : Ivkovic György Könyvnyomdája, 1910. – 163 стр. ; 22 cm
ПБ₅ 1254

Школовање и српске културно-просветне институције у Угарској

Школовање Срба у Угарској није могло да остане необележено мађарском културом и просветом, што се пре свега огледа у оснивању српских институција. Јован Скерлић у својој *Историји нове српске књижевности* каже: „Живећи међу Мађарима, идући често и у мађарске школе, Срби су их често узимали за узор, нарочито у национално-политичким покретима. Мађарска политичка и књижевна обнова око 1825. имала је одјека и међу Србима, и по мађарском примеру Срби су стали национализовати и свој живот и своју књижевност, стварати књижевне и уметничке установе.“ И у овом периоду културни живот српског народа ће се одвијати између тежње за очувањем националног идентитета и вишенационалног окружења у којем су остале националне мањине у Угарској, па и сам мађарски народ, били под утицајем доминантних романтичарских идеја о националном буђењу и препоруку.

85. [TORŽESTVENI ISPIT]

Торжественни испитъ четыредесатъ и пять учениковъ въ націоналомъ не-цѣтскаго закона училищи Пештанскомъ по окончаномъ теченіи лѣтномъ месеца августа дне 31 лѣта гднѣ 1793. явно производимѣи. – Въ Бѣннѣ : При в. г. Стефанѣ Новáковичѣ, въ Славенно-Сѣрвској Валахійској и Восточныхъ ѣзыквѣхъ Привилег. Тѣпографіи, 1793. – 4 листа ; 23 см
P 1858

86. PEJAKOVIĆ, Jakov

Разглагоствіе мѣждѣ учениками Якова Пеѣковича учителя сѣгѣдинскаго при Концѣ перваго теченія 1798. года то естъ на торжественный день испытанія предъ лицемъ всѣхъ присутствующихъ (также видѣть) разглагоствованное . – Въ Бѣдинѣ : Печатано при Кралѣв. Университѣ. Писмени Славенно-Сѣрвскіа Печатни, 1798. – 14 стр. ; 17 см
P 2078

87. JOSIĆ, Kosma

Правила оучилишнаа вновь исправленнаа ради прѣлюбезныхъ оучениковъ во оупотребленіе Слав.-Сѣрвскихъ Народныхъ оучилищъ издаднатцаніемъ Космы Юсича въ Славенно-Сѣрвскомъ Оучилищи Пештанскомъ оучащася Юности иногда бывшаго Оучителя, также и Предготовническомъ Народа Сѣрвскагв Заведеніи засѣженнагв профессора и Сѣніора. – Трѣтје изданіе. – Въ Бѣдинѣ Градѣ : Писмени Кралѣв. Всеучилища Оугарскагв, 1815. – 30 стр. ; 17 см
P 1457

Буквар, штапан у Универзитетској штампарији у Будиму

88. PANTELIN, Georgije

Торжественно лъкарско сочинение о хранителной богини кое е позволенъем и важностиу великомого господина предсѣдателя и директора, благородног г. декана и целог племенитог Факултета. лъкарског у кр. наука Свеучилишту Пештанском за достати степен лъкара явно предложіо Георгие Пантелин Србын из Срема / Георгие Пантелин. – У Будиму : Писмени кр. Всеучилишта Пештанског, 1832. – 27 стр. ; 21 см
P 3162

89. RADIVOJEVIĆ, Livije

Theses ex Scientiis juridicis et politicis, quas annuū i. facultatis Juridicae in regia scientiarum Universitate Hungarica pro consequendo juris u. doctoratus gradu propugnandas / Livius Radivojevićs. – Budae : Joannis Gyurián et Martini Bagó, 1843. – 8 str. ; 20 cm
P 2214

90. [BUKVAR]

Букваръ за србска училишта. – У Будиму : Своина Књигопечатнѣ кр. Угарс. Свеучилишта, 1863. – 89 стр. ; 18 cm
P 1314

Матица српска 1826.

91. [SERBSKI LETOPIS]

Србске лѣтописи за год. 1825. перва частица / издава Георгиѣм Магарашевиѣм. – У Будиму : Писмени Крал. Всеучилища Пештанскогъ, 1824. – 172 стр. ; 18 cm
PPI / 47

92. MILOVUK, Josif

Зачатиѣ и истинито основаниѣ Матице Србске по хронологическом разлогу вѣрно и некористно потомком / написао Јосиф Миловук. – У Будиму : Словима Краѣв. Университ. Пештанског, 1829. – 36 стр. ; 18 cm
P 1530

О оснивању Матице српке у Пешти, штампано у Универзитетској штампарији у Будиму

93. MATICA SRPSKA

Устав Матице Србске. – Будим : Тиском Кр. свеучилишта Пештанског, 1864. – 15 стр. ; 21,5 cm
P 1758

94. MATICA SRPSKA

Матица српска: 1926–1926. – Нови Сад : Матица српска, 1927. – 704 стр. ; 31 cm
Ka 104

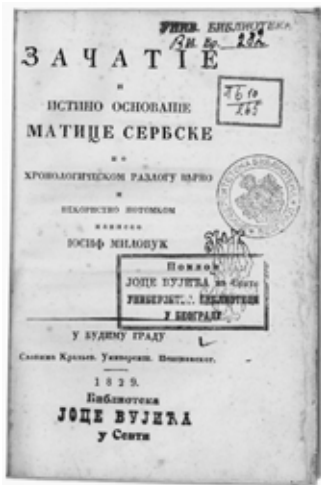
95. MILISAVAC, Živan

Матица српска : 1826–1976 / Живан Милисавац. – Нови Сад : Матица српска, 1976. – 64 стр. : илустр. ; 20 cm
I-19508

Текелијанум 1838.

96. TELEKIJA, Sava

Еднога Араѣанина Начертаниѣ Основаниѣ за обучениѣ србске дѣце у Араду урѣдити имѣюща арадскомъ обществу поднешенно / С. Т. – Въ Будимѣ : Печатано при Кралевскомъ Университетѣ, 1798. – 84 стр. ; 19 cm
P 1638

Сава Текелија (1761– 1842) царски саветник, за сврхе ђачког дома али и за потребе рада Матице српске, купио је и реновирао кућу у непосредној близини пештанске српске цркве и у њој основао знаменити Текелијанум (1837) који је постао стетиште младих интелектуалних снага а заједно са Матицом и центар важних културних акција.

97. SUBOTIĆ, Jovan

Живот Саве Текелије бесмртног благодѣхља народа србског / Јов. Субботић. – У Будиму : Издање Матице Србске, 1861. – 73 стр. ; 21 cm
Ка 157

98. TELEKIJA, Sava

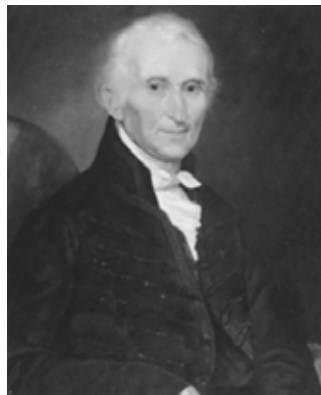
Описаније живота / Сава Текелија ; предговор и редакција Александар Форишковић. – Београд : Просвета, 1966. – 404 стр. ; 18 cm. – (Бразде. Посебна серија ; 4)
Текстови настали у распону од 1798. до 1841. године.
I–5499

99. KOVAČEK, Božidar

Две мађарске песме о Сави Текелији / Бождар Ковачек // Зборник Матице српске за књижевност и језик. – ISSN 0543–1220. – Год. 17, бр. 1 (1969), стр. 133–140.
V–651

100. MILOSAVLJEVIĆ, Vera

Сава Текелија и српска мисао / Вера Милосављевић. – Београд : Мирослав, 1998. – 2 књ. (293 ; 229 стр.) ; 24 cm. – (Библиотека Србистика)
II–65790/1,2

Српско народно позориште 1861.

101. SZIGLIGETI, Ede

Циганин : позоришна игра у три чина с певањем и играњем / Е. Сиглигетија ; посрбио Јустин Милан Шимић ; за српску позорницу удесио А. Хаџић. – Панчево : Наклада књижаре Браће Јовановића, [б. г.]. – 82 стр. ; 15 cm. – (Народна библиотека Браће Јовановића ; 32)
ПБ₅ 3262

**102. Мамица : шалива игра у три чина / написао Е. Сиглигети ; по мађарском за српску позорницу удесио А. Хаџић. – Панчево : Наклада књижаре Браће Јовановића, [б. г.]. – 76 стр. ; 15 cm. – (Народна библиотека Браће Јовановића ; 104)
ПБ₅ 3262**

103. [PRAVILA]

Правила за дружину Српскога народнога позоришта. – Нови Сад : Српска народна задружна штампарија, 1873. – 8 стр. ; 20 cm
ПБ₅ 1898

Позоришне везе Срба и Мађара датирају од 1812. када је у Пешти приказан комад Иштвана Балого (Balogh István) о Карађорђу - *Czerni Gyuró vagy Belgrad megvétele a Törököktől*, у чији текст су уграђене и песме из српске народне, односно грађанске лирике. Овај комад је Јоаким Вујић превео на српски језик и штампао га 1843. године. Године 1813. Вујић даје свој први комад *Крешићалица*, чији су глумци били Срби и Мађари, а међу њима и сам Иштван Балог. Веома популарни међу српском публиком били су и комади Еде Сиглигетија и Кароља Оберњика (*Ђурађ Бранковић*).

104. SZIGLIGETI, Ede

Кнез Борич (a trónkereső) : жалосна игра у пет чинова / написао Е Сиглигетија ; с мађарског превео Благоје Бранчић. – У Новом Саду : Штампарија Др. Павловића и Јоџића, 1893. – 128 стр. ; 19 cm
ПБ₅ 309

105. [SRPSKO NARODNO POZORIŠTE. SPOMENICA]

Споменица : 1861–1961. – Нови Сад : Српско народно позориште, 1961. – 626 стр. : илустр. ; 24 cm
У 585

106. [SRPSKOM NARODNOM POZORIŠTU]

Српском народном позоришту : (1861–1986) : зборник радова. – Нови Сад : Српско народно позориште, 1986. – 710 стр. : илустр. ; 24 cm
II–45220

Романтизам - мађарска рецепција српских народних песама

107. SZÉKÁCS, József

Szerb népdalok és hősrégék / az eredetiből fordította Székács József. – Budapest : Franklin-Társula, 1887. – 302 str. ; 15 cm
ПБ₁₀ 1301

Ференц Казинци (Kazinczy Ferenc, 1759–1815), први преводилац
Хасансагинице на мађарски

108. MARGALITS, Ede

A rigómezei ütközet szerb népdal a XIV századból / fordította Margalits Ede. – Budapest : Kiadja a Szent-István-Társulat, 1898. – 46 str. ; 23 cm
ПБ₁₀ 1292

109. HORVÁTH, János

A magyar irodalmi népiesség faludítól Petőfiig / írta Horváth János. – Budapest : A Magyar Tudományos Akadémia Kiadása, 1927. – 389 str. ; 19 cm
К_{14а} 45

110. VÖRÖSMARTY, Mihály

Összes művei. Kisebb költemények II : 1827–1839 / Mihály Vörösmarty ; sajtó alá rendyete Horváth Károly. – Budapest : Akadémiai kiadó, 1960. – 726 str. ; 21 cm
I–1098

111. POTH, István

Egy szerb költő magyar versei / Poth István. – Budapest : Különműt a Filológiai közlöny, 1960. – Str. 220–223 ; 25 cm
БК_{14а} 8

Жожеф Секач (Székács József, 1809–1876)

Секач је 1836. објавио прву збирку српских народних песама на мађарском језику. Боравши у Сремским Карловцима, био је под утицајем митрополита Стефана Стратимировића и Јакова Герчића, управитеља Карловачке гимназије. На превођење српских народних песама додатно га је подстакао и Шафарик кога је упознао у Новом Саду. Године 1833. или 1834. Секач се у Земуну упознао и са Вуком Караџићем који га је такође бодрио у преводилачком раду и који му је разјашњавао недовољно јасна места и изразе. Своју збирку Секач је посветио Србима са обе стране Дунава и Саве, „суседима и браћи“.

Михаљ Верешмрти (Vörösmarty Mihály, 1800–1855), најистакнутији мађарски романтичарски песник који је испевао своје најпознатије песме у тзв. „српском маниру“

Назив „српски манир“ је увео Ференц Толди (Toldy Ferenc, 1805–1875), „утемељивач мађарске историје књижевности“, који 1827. године пише студију о српској народној поезији. „Српски начин“ је подразумевао подражавање ритма наративних десетерачких српских народних песама, без строфа и рима, са цезуром после четвртог слога и са понављањем, и биће популаран у мађарској књижевности све до Петефија који такође пише овим размером.

112. Eine serbische Liedersammlung / I. Poth. – Budapest : Akadémiai Kiadó, 1961. – Str. 347–361. ; 24 cm

П. о.: Studia Slavica ; tom. 7, fasc. 4, 1961.

II–994

113. VESELINOVIĆ-ANĐELIĆ, Magdalena

Srpskohrvatska narodna poezija u mađarskoj književnosti XIX i XX veka / Magdalena Veselinović-Andelić. – Novi Sad : Univerzitet, 1968. – 312 str. ; 24 cm

II–12662

114. KAZINCSY, Ferenc

Gyászdal Azzán Agának / Ferenc Kazincsy // Hasanaginica 1774–1774 : pre-pjevi, varijante, studije, bibliografija / priredio Alija Isaković. – Sarajevo : Svjetlost, 1975. – Str. 295–297 ; 24 cm

II–20620

115. VESELINOVIĆ-ŠULC, Magdalena

Десетерац српскохрватске народне поезије у песничком делу М. Верешмртија / Магдалена Веселиновић-Шулц // Научни састанак слависта у Вукове дане. – ISSN 0351–9066. – Год. 6, бр. 2(1976) стр. 425–446.

Č₂₂ 6

116. SELI, Ištvan

Jožef Sekač : srpske narodne lirске i epske pesme / Ištvan Seli. – Novi Sad : Vojvođanska akademija nauka i umetnosti, 1988. – 85 str. ; 20 cm

I–34353

117. KOVAČEK, Božidar

Dve Vukove narodne pesme u prevodu na mađarski Karolja Bodora / Božidar Kovaček // Studia Slavica. – ISSN 0039–3363. – God. 36, br. 1/4 (1990), str. 227–245.

Č₁₅ 267

Биста Вука Караџића (рад Небојше Митрића) постављена поред некадашње кафане „Златни Јелен“ у Табану, некадашњем предграђу Будима где је живело српско становништво

Релеф Вука Караџића (рад Небојше Митрића) на згради у којој је боравио у Сентандреји, код Пожаревачке цркве

Српско-мађарски писци

118. ВITKОВИЋ, Mihailo

Песников роман / у писмима написао Михаило Витковић ; превод с мађарског. – Панчево : Наклада књижаре Браће Јовановића, [б. г.]. – 2 књ. ; 20 см. – (Народна библиотека Браће Јовановића ; св. 84, 88) К 735

119. Скупљени списи / Михаило Витковић. – Панчево : Наклада књижаре Браће Јовановића, [б. г.]. – 164 стр. ; 15 см. – (Народна библиотека Браће Јовановића ; св. 47) К 735

120. Спомен Милице : приповест / Михаило Витковић. – Панчево : Наклада књижаре Браће Јовановића, [б. г.]. – 62 стр. ; 14 см. – (Народна библиотека Браће Јовановића ; св. 84, 17) К 735

121. РАЌИЋ, Jovan

Сочиненія пѣснословска Јоанна Пачича садржајућа Любицу или како покој ме бѣжи : прва частица / Јоаннъ Пачичъ. – У Будиму : Писмењ Крал. всеучилица пештанскогъ, 1827. – VIII, 380 стр. ; 22 см ПБ₁₀ 221

Михаило Витковић (1778–1829)

Као и Јован Пачић (1771–1849), Витковић спада у ред писаца који су писали и на српском и на мађарском, и који су својим „двојезичним“ делом допринели зближавању два народа. Михаила Витковића и српска и мађарска књижевност убрајају у своје писце. Његов књижевни рад, међутим, представља само део онога што је он радио на међусобном приближавању: преводио је српске народне песме и објавио чланак *О српском или рацком језику (A szerb vagy rác nyelvéről, 1819)*. Његов дом је, као стециште мађарских књижевника и литерарни салон, био место где се расправљало и о српској књижевности. Свој друштвени углед и везе ставио је у службу зближавања српских и мађарских књижевних посленика (нпр. Мушицког и Казинџа), а подстицао је и преводилачки рад.

122. Имесловъ или рѣчникъ личны имена разны народа славенски / скупіо Јоаннъ Пачичъ, а умножио, с латинскомъ ортографіомъ изразио, и примѣчанія додао Јоаннъ Колларъ. – У Будиму : Јосифъ Миловукъ, 1828. – 115 стр. ; 23 см Упоредни текст на чешком језику. Р 1608

123. LESKOVAC, Mladen

Михаило Витковић : његов живот и рад у српској и мађарској књижевности / Младен Лесковац. – Нови Сад : Историјско друштво, 1935. – 8 стр. ; 22 см БКа 355

124. POTN, István

Jovan Pačićs „Liedersammlung“ / I. Poth. – Budapest : Akadémiai Kiadó, 1960. – Str. 145–167 ; 24 cm П. о.: Studia Slavica ; tom. 6, fasc. 1–2, 1960. II–993

125. UDOVIČKI, Ivanka

Романсијерски покушаји Михаила Витковића и његове измене Кармановог дела / Ивана Удовички. – Београд : Институт за књижевност и уметност, 1976. – Стр. 183–232 ; 24 cm
П. о.: Упоредна истраживања ; бр. 1, 1975.
П–28765

Превођење мађарских писаца

126. JOKAI, Mór

Одабране приповетке / Мор Јокаи. – Панчево : Наклада књижаре Браће Јовановића, [б.г.]. – 126 стр. ; 15 cm. – (Народна библиотека ; св. 132, 136)
К 735

Јован Јовановић Змај (1833–1904)

У контексту бурних и тешких догађаја из 1848. године, који су довели до расприривања нетрпеливости међу српским и мађарским живљем, српски песник Јован Јовановић Змај је, желећи да допринесе зближавању и упознавању, прибегао систематској и обимној преводилачкој делатности.

Поред приказаних дела, Змај је у књижевној периодици (листовима *Даница*, *Јавору*, *Летопису Мајице српске*) објавио стотине превода дела мађарских писаца. Универзитет у Будимпешти 1896. уручује Змају почасни докторат у знак признања за његово литерарно стваралаштво. Као што су мађарски песници били под утицајем српског десетерачког певања, тако је и Змај, преводећи Петефија или Арања, одомаћио у српској књижевности мађарски дванаестерац са цезуром после шестог слога, што ће применити и у обликовању сопствених песама.

127. [IMRE, JANOŠ]

Младый мудраць / сь мађарскогь на сербскій превео Суббота Младеновичь. – У Будиму : Писмены Кр. Свеучилища Пештанскогь, 1833. – 136 стр. ; 20 cm
Р 1074

128. [LEPA GRKINJA]

Лепа Гркиња : жалостно позориште у петь дѣйства / сь мађарскогь слободно преведено Константиномь Исааквичь. – У Новом Саду : Писмены Павла Јанковића ц. к. Прів. Типографа, 1838. – 75 стр. ; 20 cm
Р 434

129. [ELENA SERBKINJA]

Елена Сербкиња мађарска краљица / преводь Тимотеа Илићь. – У Новомь Саду : Печатано писмены Павла Јанковића, ц. к. Прів. Книгопечатателя, 1839. – 102 стр. ; 19 cm
Р 433

130. PETŐFI, Sandor

Александра Петефиа Витезь Јовань, са животописомь песниковимь / Шандор Петефи ; превео Јовань Јовановићь. – У Новомь Саду : Е. Чакра, 1860. – XXXVI, 110 стр. : илустр. ; 15 cm
К 2543

131. ARANY, János

Толдия : спевана скаска у XII песама / Јанош Арањ ; сь маџарскогъ превео Јов. Јовановићъ. – У Новом Саду : Данило Медаковић, 1858. – 153. стр. ; 14 cm
P 3150

**132. Толдијина старост / Јована Арања ; превео Ј. Јовановић. – У Новом Саду : Ђорђе Рајковић, 1870. – 134 стр. ; 15 cm
P 520**

133. ЈОКАИ, Мџ

Сироти богаташи : роман у три свеске / Мор Јокаи ; превео Ђока Јовановић. – У Новом Саду : Издавала Србска штампарија Ј. Субботића, 1871. – 205 стр. ; 17 cm
ПБ₅ 457

134. ARANY, János

Отма Мурањ Града / од Јована Арања ; превео Змај Јован Јовановић. – У Новом Саду : Српска књиџара браће М. Поповића, 1878. – 111. стр. ; 17 cm. – (Библиотека за народ ; св. 3)
K 530

Човекова трагедија Имре Мадача (Madách Imre, 1823–1864) у Змајевом преводу. У овом издању Змај се захваљује Кишфалудијевом друштву које га је 1867. године изабрало за члана, а 1889. приредило свечаност у Змајеву част. Заинтересован за решавање националног питања Срба и других националности са територије Угарске, Мадач је своју сатиру *Цивилизацион* усмерио према апсолутистичкој политици Беча.

135. ЈОКАИ, Мџ

Шарен свет : приповетке / Мор Јокаи ; с маџарског [превео и предговор написао] А. Хаџић. – У Новом Саду : Српска књиџара Браће М. Поповића, 1878. – X, [1], 200 стр. ; 17 cm. – (Библиотека за женски свет ; св. 5)
K 913

**136. Последњи део света и Витез Магнет : одломак из романа Црни дијаманти / Мор Јокаи ; превео Св. Љ. Гавриловић. – У Београду : Издање преводиоцево, 1880. – 93 стр. ; 16 cm
K 1084**

**137. Кад остаримо : роман / Мор Јокаи ; превео Урош Топонарски. – Велика Кикинда : Књиџара Јована Радака, 1881. – 229 стр. ; 21 cm
ПБ₁₃ 68**

138. РЕТЌИ, Sandor

Целатов конопац : роман / Шандор Петефи ; превео Ђ. – Београд : В. Валоџић, 1884. – VIII, 150 стр. ; 16 cm
K 2307

139. ЈОКАИ, Мџ

Жалосни дани / Мор Јокаи ; превео П. Ј. Мостић. – Београд : [б.и.], 1884. – 310 стр. ; 21 cm
ПБ13 28

**140. Патер Петар : роман / Мор Јокаи ; с маџарског превео М. А. Јовановић. – Панчево : Наклада књиџаре Браће Јовановића, 1886. – (Народна библиотека Браће Јовановића ; св. 301, 305)
K 735**

141. MADÁCH, Imre

Човекова трагедија / од Имбра Мадача ; превео З. Ј. Јовановић. – У Новом Саду : Штампарија А. Пајевића, 1890. – 180 стр. ; 22 cm
Р 60

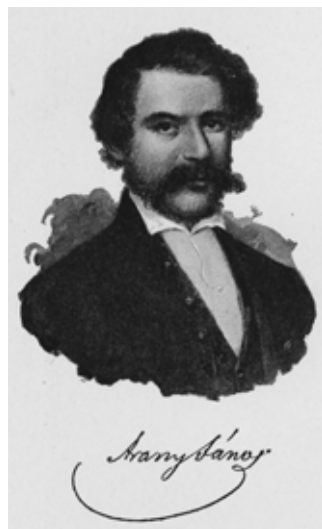
142. PETŐFI, Sandor

Апостол, мађарски / Шандор Петефи ; препевао Александар Марић. – Мостар : В. Радовић, 1892. – 107 стр. ; 19 cm
К 2314

143. JOKAI, Mór

Последњи дани јаничара : историјски роман / Мор Јокаи ; с мађарског превео Душан Клајић. – Београд : Издање Ђоке Анастасијевића, 1893. – 260 стр. ; 20 cm
К 2306

**144. Крвава књига : разне приче са истока / Мор Јокаи ; с мађарског превео Душан Клајић – Београд : Накладом књижаре Велимира Валожића, 1894. – 111 стр. ; 21 cm
ПБ₁₇ 354**

Јанош Арањ (Arany Janos, 1817–1882) аутор трилогије о легендарном мађарском јунаку Толдију, чију је прву књигу Змај превео 1858. године (то је уједно прва Змајева објављена књига). Арањ и Змај су били у преписци, а мађарски песник је 1864. обавестио јавност да је Јован Јовановић у Будиму покренуо сатирични лист *Змај*.

Мор Јокаи (Jókai Mór, 1825–1904) најпопуларнији и најпревођенији мађарски писац у 19. веку. Јокаи је, истовремено, јавно испољавао симпатије према српској култури, пишући о решавању националног питања. Учествовао је на свечаности у Новом Саду, приређеној у част Саве Текелије. Поводом педесете годишњице његовог рада, Милан Обреновић га је 1894. одликовао орденом Св. Саве, а Матица српска га је изабрала за почасног члана.

Биста Јаше Игњатовића у порти Ципровачке цркве у Сентандреји

У својим *Мемоарима* Јаков Игњатовић говори и о Петефију кога је упознао почетком 1848. у Пешти:

Да сћанем мало код Петешфија. Нећу му живојћ описивајти, него само неке црше навесити. Многи се шийају је ли Србин био или од срјске лозе, је ли се доиста звао Пејровић на мађарски, јер Петешфи по мађарски је Пејровић. Петешфи је одиста однегда срјског њлемена, али њроизилази не од оних Срба који су се са Чарнојевићем доселили, већ од оних који су се негда ѡреселили ѡриликом кад су ѡрешиденејски кнезови од Немањине лозе ѡвремени у Будиму сћановали, јер срјски ѡрешиденејши у оно доба или су се задржавали у Будиму, или у Цариграду или у Млешкама. Срјски Ковин (Rácskeve), Ловра, Чий, Тукуља, што су месца основана још за времена Немањах и Арпадоваца, а одавде распростирали су се ѡ суседском Куниагу (Куманији).

Тако раширкани, забачени Срби, без цркве и школе, ѡрелазили су у шечај времена на другу веру, али су своја ѡрезимена задржали. Таквих сам и ја досћа ѡзнавао. Од шаквих је Петешфи ѡроизишао. Ту Петешфи, наравно, није могао доћи у додир са Србима, а ни доцније, као ѡак, војник и ѡесник, живећи у чистио мађарском елементиу. Ј. Игњатовић, Мемоари, стр. 114–115

Шандор Петефи (Petőfi Sándor 1823–1849), доминантна песничка фигура мађарске књижевности 19. века, и једна од најзначајнијих спона између српског и мађарског песништва

Петефијев утицај на српског песника Ђуру Јакшића је неоспоран: Јакшић је Петефија сматрао својим најомиљенијим песником и под његовим утицајем је почео да пише. Са друге стране, у Петефијевом опусу има много јужнословенских елемената - формалних (примена „српског манира“) и тематских. У његовим песмама се, на пример, помињу војвођански градови, а у вези са револуционарним догађајима из 1848. он говори о Србима и Хрватима које је Беч успео да заведе лажним обећањима. Јелена, ћерка Уроша I, у његовој драми *Тигар и хијена* приказана је као борбена жена која брани интересе свог слепог супруга, угарског краља Беле II.

145. [IZ MAĐARSKOG PERIVOJA]

Из мађарског перивоја : (a magyar virágos kertből) / пресадио Благоје Бранчић. – У Новом Саду : Штампарија деон. друштва Браника, 1907. – 106 стр. ; 20 cm
ПБ₅ 308

146. ARANY, Janos

Толдија : спев / Јанош Арањ ; превео Змај Јован Јовановић. – У Новом Саду : Издање Матице српске, 1910. – 236 стр. ; 20 cm. – (Књига Матице српске ; св. 32)
Ј 202

147. POTH, István

Ivo Vojnović drámái a budapesti szinpadokon ; Zmaja-Jovanović magyar kapcsolataihoz / Poth István. – 2. számából. – Budapest : Különlenyomat a Filológiai közlöny, 1958. – Str. 357–362 ; 26 cm
II-995

**148. Jovan Jovanović-Zmaj levele Arany Janoshoz / Poth István. – Budapest : Különlenyomat a Világirodalmi figyelő, 1960. – Str. 443–446 ; 24 cm
БК_{14a} 8**

Из мађарског перивоја, антологија мађарске поезије у преводу Благоја Бранчића (1860–1915). Бранчић, професор српске гимназије у Новом Саду и добар познавалац мађарског језика, спада у водеће преводиоце са мађарског из 19. века, одмах иза Змаја. Своје преводе Верешмртија, Петефија, Арања и других објављивао је у Даници, Јавору и Лейолису Матице српске.

Српска периодика у Угарској

149. [SERBSKA PČELA]

Сербска пчела или нови цвѣтник за год. 1830. сь различнымъ драге народности душевногъ увеселенія забаве умне и словесности Сербске цвѣчемъ / Павломъ Стаматовичемъ, Мудролюбія Слышашел. – У Будиму : Писмены Кр. Всеучилища Пештанског, 1830. – 160 стр. ; 19 cm
РП I / 36

150. [SERBSKI NARODNI LIST]

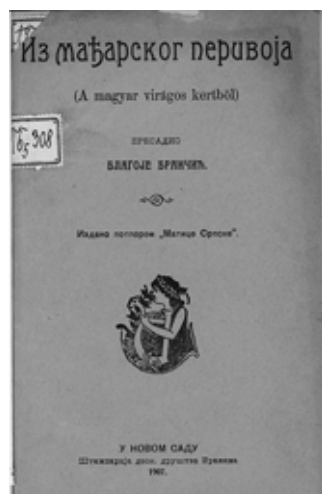
Сербскій народный листъ / уредникъ и издаватель Теодоръ Павловичъ. – Пешта-Будимъ. – Год. 5(1840) – . – 27 cm
РП I / 4

151. [PEŠTANSKO-BUDIMSKI SKOROTEČA]

Пештанско-будимски скоротеча / издаѡ Димитрiй Јовановичъ. – Будим. – Год. 1(1842) – . – 29 cm
РП II / 21

152. [ZMAJ]

Змај : свеске за шалу и сатиру / издаје и уређује Јован Јовановић. – Пешта-Нови Сад- Беч. – Год. 1(1865) – . – 27 cm
РП I / 1

Српско-мађарски односи у 20. веку

Двадесети век донео је, и поред ненаклоњених историјских околности, интензиван помак на плану српско-мађарске културне повезаности. Већ почетком века појављују се прве антологије српске поезије на мађарском од којих је најуспелија *Bazsalikom* (*Босиљак*) коју су 1928. објавили Корнел Сентелеки и Јожеф Дебрецени (*Szenteleky Kornél, Debreceni József*). Рецепција мађарске књижевности огледа се кроз мноштво превода и приказа из пера истакнутих књижевника: Вељка Петровића, Милоша Црњанског, Тодора Манојловића, Младена Лесковца. Та традиција наставиће се касније у делу Данила Киша: као и Црњански, који је био под снажним утицајем нове мађарске лирике и Ендре Адија, и Киш ће, неколико деценија касније, издвојити Адија као део своје лектуре.

На другој страни, у предвечерје Другог светског рата, Универзитетска штампарија у Будимпешти установила је едисију „Југословенски писци“ са намером да изда 12 књига чиме би се обновила традиција ове штампарије која је од друге половине 18. века издавала српске књиге и Летопис Матице српске. Исте године покреће се и часопис *Југословенско-мађарска ревија* која у првом броју објављује студију Ласла Немета „Мост на Драви“ посвећену југословенској књижевности.

Узајамни утицај није мимоишао ни остале уметности. Један од највећих светских композитора Бела Барток (*Bartók Béla, 1881–1945*) у својим делима користи фолклорну традицију, и први у Мађарској сакупља и бележи народне мелодије. Објавио је већи број студија о музичком фолклору мађарског, румунског, словачког и српског народа.

Интензитет и карактер културних веза током 20. века, и нарочито после Другог светског рата, приказали смо у сегментима који откривају узајамну рецепцију. Изложене публикације не обухватају сва преведена дела која поседује Универзитетска библиотека, већ чине илустрацију преводилачких окупација, и скрећу пажњу на ауторе који су у српској, односно мађарској средини имали своју читалачку публику. Када је реч о српској рецепцији мађарске културе, нису могла да буду пренебрегнута имена утицајних филозофа и социолога као што су Ђерђ Лукач, Агнеш Хелер или Ђерђ Конрад, који чине нераздвојни део српског културног круга, или су пак, као Конрад, показали непосредно интересовање за српска питања.

Културно зближавање у 20. веку нарочито је потпомогнуто и књижевним радом мађарских писаца из Војводине, којима је посвећен један део ове поставке. Посебно место у овом сегменту припада часопису *Híd* (*Мост*) који је покренут 1934. „као часопис за друштвена и литерарна питања“ и који излази и данас. Све до појаве *Új symposion* (*Нови симпозион*, 1961), *Híd* ће бити једини мађарски часопис за уметност и критику у Југославији. Преглед дела војвођанских Мађара није, бројем изложених публикација, ни издалека исцрпљен. Неки од најзначајнијих аутора, као што су Ференц Фехер или Карољ Ач, бавили су се интензивно и преводилачким радом. На другој страни, приказом књига аутора као што су Стојан Вујичић, Предраг Степановић, Петар Милошевић подсећа се да је традиција српских књижевника у Мађарској, започета са Кипријаном Рачанином и Гаврилом Стефановићем Венцловићем, још увек жива.

Српски преводи и рецејција мађарске књижевности и културе

153. MADÁCH, Imre

Трагедија човека / Имре Мадач ; с мађарског превео Клеарх ; уводни есеј Тодор Манојловић ; предговор Борислав Јанкулов. – Суботица : Југословенско-мађарски часопис „Каланђа“, [б.г.]. – 228 стр. : илустр. ; 18 cm

Право име преводиоца Владислав Јанкулов.

P 849

154. [MAĐARSKI HUMOR]

Мађарски хумор / одбрао и превео Младен Лесковац. – Београд : „Недеља“, [б.г.]. – 151 стр. ; 20 cm. – (Хумористична библиотека ; 6) K 2232

155. CRNJANSKI, Miloš

Novi Madžari / Miloš Crnjanski // Književni jug. – God. 3, br. 4 (1919), str. 160–168.

РП I / 107

156. MADÁCH, Imre

Човекова трагедија / Имре Мадач ; превео с мађарског [и предговор написао] Светислав Стефановић. – Београд : С. Б. Цвијановић, 1940. – XVI, 168 стр. : илустр. ; 21 cm

ПБ₂₀ 548

157. PETÖFI, Sandor

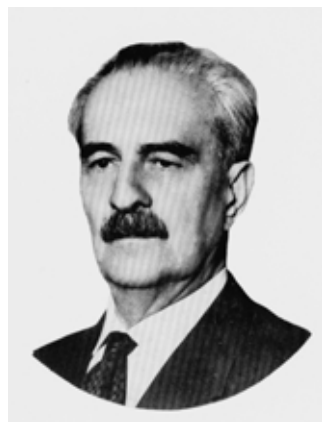
Изабране песме / Шандор Петефи; [прев. Јован Јовановић Змај и др.]. – Нови Сад : Будућност, 1946. – 154 стр. ; 20 cm

K 1811

158. LUKÁCS, György

Огледи о реализму : Балзак, Стендал, Зола, Хајне / Ђерђ Лукач. – Београд: Култура, 1947. – 199 стр. ; 17 cm. – (Библиотека о књижевности и уметности)

K_{1a} 211

Вељко Петровић (1884–1967), књижевним и публицистичким радом значајно допринео зближавању српске и мађарске књижевности и културе

Рођен у Сомбору, и школован у Будимпешти, Вељко Петровић је добро познавао мађарску културу. Као уредник књижевне рубрике часописа *Croatia*, објављивао је своје преводе српских писаца на мађарски. Многе приповетке из његове прве збирке *Буња и други у Раванграду* из 1921.

године говоре о заједничком животу војвођанских Мађара, Срба и Буњеваца. Петровићево сликање тешког живота војвођанских паора, Мађара и Срба, пуно је разумевања и топлине за њихову муку, напоре и искушења о чему сведочи једна од најуспелијих приповедака *Мишка ерегбироси*.

Нема, браћо, у свету селачке правде, што да знаће и да не ћоравиће улудо као ја. Овде је бар нема, на овој лојавој, бесној земљи. И најбољи паор, кад се наждере ње, мора да пропадне, бар у другом колену. Не знам како је код вас у иланини, али овде, где се скрљава од вајкада све што је гладно земље и бела хлеба, све што је незајажено, све што, ако не побегне одавде, постане роб, црвић ове црнице, смршави на њој до бироша.“

Вељко Петровић, „Мишка ерегбироси“

159. MÍKSZÁTH, Kálmán

Опсада града Бестерца / Калман Миксат ; превео с мађарског Еуген Ормаи ; поговор написао Јожеф Добрецени. – Београд : Просвета, 1951. – 209 стр. ; 19 cm. – (Савремена страна књижевност)
К 2685

160. JOKAI, Mór

Нови спахија / Мор Јокаи ; с мађарског превео Александар Гишма ; предговор написао Тодор Манојловић. – Нови Сад : Матица српска, 1951. – 333 стр. ; 20 cm
К 2612

161. MÍKSZÁTH, Kálmán

Кишобран светог Петра / Калман Миксат ; превео Драгољуб Ј. Тодосић. – Београд : Ново покољење, 1953. – 306 стр. ; 20 cm. – (Занимљива библиотека ; 44)
К 2124

162. JOKAI, Mor

Zlatan čovek / Mor Jokai ; preveo i predgovor napisao Stevan Josifović. – Novi Sad : Bratstvo-jedinstvo, 1955. – 436 str. ; 17 cm. – (Biblioteka „Forum“ ; sv. 4)
К₁ 997

163. MÍKSZÁTH, Kálmán

Необичан брак / Калман Миксат ; превео Еуген Ормаи. – Нови Сад : Братство-јединство, 1957. – 383 стр. ; 21 cm
К 3476

164. VUJČIĆ, Stojan

Ады és a szerbohorvát írók / Vujicsics D. Sztoján. – Budapest ; Akadémiai Nyomda, 1958. – [10] str. ; 24 cm
БК_{14а} 6

Данило Киш (1935–1990) рођен у Суботици, од оца Едуарда Киша, мађарског Јеврејина и мајке Милице, Црногорке

„Немам деце и ова чудна раса угасиће се са мном. Са тим двома религијама спојила се, у извесном смислу трећа, католичанство, којем су ме учили у школи, у Мађарској. Сусрет између два слична и, због многих страна, различита света, свест о овој двострукој припадности била је као шок, нарочито после рата. С једне стране, епска традиција српских јуначких песама, коју ми је пренела моја мајка заједно са опором балканском реалношћу, са друге средњоевропска литература, и декадентна и барокна мађарска поезија. У ову мешавину, начињену од судара и контрадикција, укључиће се моје јеврејско биће, не у религиозном смислу, већ у једној суштински културној оптици, као истраживача.“ Данило Киш *Горки шалог искуства*, стр. 243

„У Адијевој лирици нашао сам по једну песму за свако своје душевно стање. Помислио сам чему онда да пишем? Зато сам га радије преводио. Преко њега сам доживео патњу, љубав, разне фазе живота и смрти. Захвалан сам само Богу што сам могао да га сретнем и што од мене није постао један лош песник. Многи прозни писци се опробавају и у лирици, али од таквих покушаја углавном настају само незрели изданци. Ади ме је сачувао од тога.“

Данило Киш *Горки шалог искуства*, стр. 251–252

165. MOLNÁR, Ferenc

Dečaci Pavlove ulice / Ferenc Molnar ; preveo s mađarskog Mladen Leskovac.
– Novi Sad : Bratstvo-jedinstvo, 1960. – 189 str. ; 17 cm
K₁ 2302

166. ADY, Endre

Krv i zlato / Endre Adi ; preveo s mađarskog Danilo Kiš ; pogovor Ervin Šinko ;
umetnički prilozi Ivan Tabaković. – Novi Sad : Forum, 1961. – 115 str. ; 20 cm
K₁ 2484

167. JÓZSEF, Attila

Noć predgrađa / Attila József ; [preveo s mađarskog Danilo Kiš]. – Novi Sad
: Forum, 1961. – 123 str. : ilustr. ; 21 cm
K₁ 2483

168. NÉMETH, Laszlo

Užas : roman / Laslo Nemet ; preveo Ljuba Popović. – Subotica-Beograd :
Minerva, 1963. – 440 str. ; 20 cm. – (Biblioteka Minerva ; knj. 80)
I–1416

169. ADY, Endre

Pesme / Endre Adi ; izbor, prevod [i pogovor] Danilo Kiš. – Beograd : Rad,
1964. – 110 str. ; 14 cm. – (Biblioteka „Reč i misao“ ; kolo 5, knj. 114)
I–2484

170. ZILAHY, Lajos

Zarobljenici / Lajos Zilahy ; preveo s mađarskog Boško Tokin. – Rijeka :
Otokar Keršovani, 1965. – 484 str. ; 21 cm
I–3362

171. PETŐFI, Sandor

Sloboda i ljubav : odabrane pesme / Šandor Petefi ; preveli Jovan Jovanović
Zmaj i dr. ; izbor i pogovor Ivan Ivanji. – Beograd : Rad, 1969. – 89 str. ; 18
cm. – (Biblioteka Reč i misao ; kolo 11, knj. 272)
I 9903

**172. NOVIJA mađarska lirika / priredili Ivan Ivanji i Danilo Kiš ; preveli Ivan
Ivanji, Danilo Kiš i Ivan V. Lalić. – Beograd : Nolit, 1970. – 293 str. ; 18 cm.
– (Biblioteka Orfej)
I–10412**

173. NÉMETH, Laszlo

Estera : roman / Laslo Nemet ; preveo Ljuba Popović. – Subotica-Beograd :
Minerva, 1972. – 695 str. ; 20 cm. – (Zlatna Minerva)
I–13437

174. LUKÁCS, György

Duša i oblici : eseji / Đerđ Lukač ; prevela Vera Stojić ; predgovor Kasim
Prohić. – Beograd : Nolit, 1973. – 301 str. ; 20,5 cm. – (Književnost i civili-
zacija)
I–14539

175. PETŐFI, Sandor

Песме / Шандор Петефи ; избор Младен Лесковац ; превод Јован
Јовановић Змај, Данило Киш, Иван В. Лалић, Вељко Петровић. –
Нови Сад, Београд : Матица српска, Нолит, 1973. – 196 стр. ; 24 см.
– (Поводом 150-годишњице рођења)
Садржи и: Библиографија Петефијевих песама преведених на срп-
скохрватски језик / Десанка Богдановић. – Стр. 125–196.
II–16086

- 176. LUKÁCS, György**
Istorija razvoja moderne drame / Đerd Lukač ; preveo s mađarskog Sava Babić.
– Beograd : Nolit, 1978. – 527 str. ; 20 cm. – (Književnost i civilizacija)
II–25111
- 177. ADY, Endre**
Na čelu mrtvih / Endre Adi ; izabrao, preveo s mađarskog i pogovor napisao
Danilo Kiš ; predgovor Ferenc Juhas. – Sarajevo : „Veselin Masleša“, 1978. –
183 str. ; 17 cm. – (Biblioteka Svetski pesnici)
I–21423
- 178. HELLER, Ágnes**
Teorija istorije / Agnes Heler ; prevela Zora Minderović. – Beograd : Rad,
1984. – 443 str. ; 20 cm
I–29056
- 179. LUKÁCS, György**
Intimna drama : prepiska, dnevnic, eseji / Đerd Lukač ; predgovor, izbor, pre-
vod, beleške i pogovor Sava Babić. – Subotica : Minerva, 1985. – 329 str. :
ilustr. ; 20 cm. – (Biblioteka Buktinja ; knj. 33)
I–30962
- 180. ÖRKÉNY, István**
Jednominutne novele / Ištvan Erkenj ; izabrala Beata Tomka ; sa mađarskog
preveo Arpad Vicko. – Beograd : Narodna knjiga, 1985. – 269 str. ; 20 cm. –
(Savremena svetska proza)
I–30085
- 181. BABIĆ, Sava**
Kako smo prevodili Pетефија : историја и поетика превода / Сава
Бабић. – Нови Сад : Матица српска, 1985. – 395 стр. ; 20 см
I–30548
- 182. HELLER, Ágnes**
Дијалог о љубави : (новогодишњи симпозион) / Агнеш Хелер ; пре-
вод Сава Бабић. – Нови Сад : Књижевна заједница Новог Сада, 1986.
– 111 стр. ; 21 см. – (Библиотека „Anthropos“)
I–31348
- 183. FENÉR, Ferenc**
Diktatura nad potrebama / Ferenc Feher, Agnes Heler, Đerd Markuš ; preveo
Ivan Vejvoda. – Beograd : Rad, 1986. – 432 str. ; 20 cm. – (Edicija Pečat)
I–31656
- 184. LUKÁCS, György**
Проживљено мишљење / Ђерђ Лукач. Животопис на магнетофон-
ској траци / Иштван Ерши ; приредио и превео Сава Бабић. – Нови
Сад : Књижевна заједница Новог Сада, 1986. – 225 стр. ; 21 см. –
(Библиотека Anthropos ; 8)
II–41792
- 185. BABIĆ, Sava**
Разабрати у плетиву : есеји о преводилачком чину / Сава Бабић. –
Нови Сад : Књижевна заједница Новог Сада, 1986. – 293 стр. ; 22 см.
– (Едиција Нови Сад ; 92)
II–44189
- 186. KONRÁD, György**
Губитник / Ђерђ Конрад ; превео с мађарског Арпад Вицко. –
Београд : Просвета, 1987. – 454 стр. ; 20 см. – (Савремени страни пис-
ци ; коло 14, књ. 64)
I–32452

187. EÖRSI, István

Valcer sa stvarnošću / Ištvan Erši ; izbor, prevod sa mađarskog i predgovor Sava Babić. – Beograd : Rad, 1989. – 364 str. ; 20 cm. – (Biblioteka Dijalog) I-35900

188. KONRÁD, György

Posetilac / Đerđ Konrad ; preveo s mađarskog Arpad Vicko. – Novi Sad : Bratstvo-Jedinstvo, 1990. – 140 str. ; 20 cm. – (Biblioteka Spektar) I-36696

189. EÖRSI, István

Sećanje na stara dobra vremena ; [s mađarskog preveo Sava Babić]. – Gornji Milanovac : Dečje novine, 1990. – 250 str. ; 21 cm I-37910

190. KIŠ, Danilo

Песме и препеви : [(из приватне збирке Данила Киша и Мирјане Миоциновић)] / Данило Киш ; изабрали Ото Толнаи, Предраг Чудић, Радивоје Константиновић. – Београд : Просвета, 1992. – 365 стр. : илустр. ; 20 cm I-38549

Бела Хамваш (Hamvas Béla, 1897–1968)

За живота Бела Хамваш је објавио само књиге есеја *Невидљиво збивање* (1943) и *Револуција, аистиракција и надерализам у Мађарској* (са супругом К. Кемењ, 1947), због које губи посао библиотекара и до краја живота ради као неквалификовани радник. Тек од 1970. почиње постепено објављивање његових рукописа, најпре у новосадским часописима *Híd* и *Új symposion*.

191. HAMVAS, Béla

Хиперионски есеји : митологија-естетика-метафизика / Бела Хамваш ; избор, превод с мађарског и поговор Сава Бабић. – Нови Сад : Матица српска, 1993. – 295 стр. ; 20 cm – (Библиотека корист и разонода) I-39580

192. Naime / Bela Hamvaš ; [prevod sa mađarskog Sava Babić]. – Beograd : Orbis, 1994. – 132 str. ; 19 cm. – (Biblioteka Brevijar) I-40630

193. Шестовал / Бела Хамваш ; с мађарског превео Сава Бабић. – Нови Сад [итд.] : Матица српска [итд.], 1994. – 112 стр. ; 19 cm. – (Библиотека Писмо ; 17) I-40293

194. KONRÁD, György

Identitet i histerija : razmišljanja o jugoslovenskoj krizi / Đerđ Konrad ; izbor i prevod Arpad Vicko. – Novi Sad : Apostrof, 1995. – 116 str. : ilustr. ; 21 cm. – (Edicija Druga Evropa ; knj. 1) I 41011

195. BABIĆ, Sava

Мађарска цивилизација / Сава Бабић. – Београд : Центар за Геопоетику, 1996. – 135 стр. ; 24 cm. – (Едиција Цивилизације) II-60373

196. HAMVAS, Béla

Зачела / Бела Хамваш ; превео с мађарског Сава Бабић. – Београд : Чигоја штампа, 1996. – 143 стр. ; 20 cm

I-42225

197. Ода двадесетом веку / Бела Хамваш ; превео Сава Бабић. – Врбас : Слово, 1996. – 75 стр. ; 17 см. – (Едиција Преводи)
I-42185

198. KOSTOLÁNYI, Dezső

Корнел вечерњи / Деже Костолањи ; превео Сава Бабић. – Београд : Дерета, 1999. – 302 стр. ; 17 см. – (Библиотека Мађарска књижевност ; коло 1 ; књ. 2)

I-44483

199. HAMVAS, Béla

Карневал / Бела Хамваш ; превео Сава Бабић. – Београд : Дерета, 1999–2000. – 7 књ. ; 17 см

I 44942/1–7

Сава Бабић (1934), књижевник, књижевни критичар и преводилац, професор Филолошког факултета у Београду и оснивач Катедре за мађарски језик и књижевност на истом факултету

200. Scientia sacra I : духовна баштина древног човечанства / Бела Хамваш ; превео Сава Бабић. – Београд : Дерета, 1999. – 2 књ. (286 ; 286 стр.) ; 17 см. – (Библиотека Континент Хамваш ; коло 1, књ. 1–2)
I-44818/1,2

201. KONRÁD, György

Jugoslovenski rat : (i ono što može da usledi) : beleške od marta do juna 1999. godine / Đerđ Konrad ; preveo s mađarskog Arpad Vicko. – Beograd : Stubovi kulture, 2000. – 125 str. ; 16 cm. – (Biblioteka Minut ; knj. 60)

I-46196

202. NOVA mađarska proza / priredio i preveo Arpad Vicko // Reč. – ISSN 0354–5288. – God. 6, br. 53/54 (1999), str. 57–110.

Ч₁ 951

203. [I ČOVEK I ŽENA I GREH]

И човек и жена и грех : библијада : избор из мађарске књижевности на библијске теме / [избор, превод, поговор и белешке] Сава Бабић. – Београд : Дерета, 2000. – 304 стр. ; 17 см. – (Библиотека Мађарска књижевност ; коло 1, књ. 3)

I-45810

204. ESTERNÁZSY, Péter

Књига о Храбалу : роман / Петер Естерхази ; превод и поговор Сава Бабић. – Београд : Дерета, 2001. – 236 стр. ; 17 см. – (Библиотека Мађарска књижевност ; коло 1, књ. 6)

I-46670

205. HAMVAS, Béla

Свет слике - слика света : апстракција и надреализам у Мађарској / Бела Хамваш, Каталин Кемењ ; превео са мађарског Сава Бабић. – Београд : Дерета, 2001. – 261 стр. : илустр. ; 17 см. – (Библиотека Континент Хамваш ; коло 1, књ. 15)

I-46470

Maђарски преводи и recepcija српске књижевности и културе

206. NJEGOŠ, Petar Petrović

Hegyek koszorúja : drámai költemény / Petár Petrovics Nyegos ; szerb eredetiből fordította Csuka Zoltán. – Budapest : Székesfővárosi irodalmi és művészeti intézet, [s.a.]. – 148 str. ; 15 cm. – (Új könyvtár ; 22)

K₁₄ 360

207. Hegyek koszorúja : (Montenegro dicsősége) : dramatizált eposz / Petrovics Nyegos Péter ; szerb eredetiből fordította Gyiszálovics Veszelin. – Ujvidék : Ivkovic György könyvnyomdája, 1902. – 131 str. ; 22 cm

K₁₄ 358

208. SZÁSZY, István

Szerb költőkből / fordította Szász István. – Budapest : Franklin-Társulat, 1910. – 172 str. ; 15 cm

ПБ₁₀ 1302

209. NJEGOŠ, Petar Petrović

Hegyek koszorúja : drámai költemény / Petrović Njegoš Péter ; szerb eredetiből fordította Djisalović Veselin. – II. kiadás. – Novi Sad : „Natošević“ Tanító B. T. Kiadása, 1929. – 127 str. ; 20 cm

K₁₄ 441

Золтан Чука (Csuka Zoltan, 1901–1984) писац и преводилац, дао је незаменљив допринос успостављању српско-мађарских културних веза

Још 1922. године Чука је покренуо авангардни часопис *Ut (Пути)* који се братими са *Пушевима* из Београда. Године 1940. уређује *Југословенско-мађарску ревију* која је излазила у Будимпешти током 1940. и 1941. као „тримесечни југословенски часопис за југословенско-мађарско културно зближење“. Поред многобројних превода српских епских песама, Андрића, Нушића, Његоша и других, Чука је 1963. у Будимпешти објавио *Историју књижевности југословенских народа (A jugoszláv népek irodalmának története)*, а 1969. романсирану биографију Јакова Игњатовића *Сенџандрејски бунџовник (A szentendrei rebellis)*.

210. KARADŽIĆ, Vuk Stefanović

Délszlav népballadák / Vuk Sztéván Karadzics ; eredeti népdalgyűjtéséből fordította Csuka Zoltán. – Budapest : Faust, 1946. – 184 str. ; 20 cm

K₁₄ 9

211. ANDRIĆ, Ivo

Híd a Drinán / Ivo Andrics ; fordította Csuka Zoltan. – Budapest : Szikra Kiadás, 1947. – 335 str. ; 21 cm

K14 523

212. Nyuszi / Ivo Andrics ; fordította Herceg János. – Noviszád : Bratsztvo-jedinsztvo, 1949. – 109 str. ; 20 cm

K₁₄ 392

213. NUŠIĆ, Branislav

A miniszter felesége : vígjáték 4 felvonásba / Branisláv Nusics ; fordította János Herceg. – Noviszád : Testvérség – Egység könyvkiadóvállalat, 1950. – 103 str. ; 21 cm. – (Színpadunk ; 40)

K₁₄ 372

214. Világháború : bohózat egy felvonásban / Nusics Branisláv. – Noviszád : Testvérség – Egység könyvkiadóvállalat, 1950. – 21 str. ; 21 cm. – (Színpadunk ; 47)

K₁₄ 372

215. A világ / írta Nusics Braniszláv. – Noviszád : Testvérség – Egység könykiadóvállalat, 1950. – 78 str. ; 21 cm. – (Színpadunk ; 48)

K₁₄ 372

216. A Megboldogult : vígjáték 3 felvonásban / Braniszláv Nusics ; fordította Janos Herceg. – Noviszád : Testvérség – Egység könykiadóvállalat, 1950. – 88 str. ; 21 cm. – (Színpadunk ; 49)

K₁₄ 372

217. A gyászoló család / Nusics Braniszláv ; fordította Herceg János. – Noviszád : Testvérség – Egység könykiadóvállalat, 1950. – 102 str. ; 21 cm. – (Színpadunk ; 50)

K₁₄ 372

218. TRIFKOVIĆ, Kosta

A Tanfelügyelő : vígjáték egy felvonásban / Koszta Trifkovics ; fordította Keszég József. – Noviszád : Testvérség – Egység könykiadóvállalat, 1950. – 23 str. ; 21 cm. – (Színpadunk ; 44)

K₁₄ 372

Југословенско-мађарска ревија, током 1940. и 1941. изашло је 5 бројева

Ми Мађари пазимо на своје достојанство исто тако поносно као и наша југословенска браћа ће добро знадемо да искренутии почеци њог зближавања могу само онда сазријети и постојатии правим зближењем ако његова корицења сежу с обје стране све до срца (...) Ако нас благе године мирних година нису могли зближити зближити ће нас ова тешка времена (...). Одломак из текста Золтана Чуке „Прва наша ријеч на српско-хрватском језику“, Југословенско-мађарска ревија, 1940, бр. 1

219. ANDRIĆ, Ivo

Kisasszony : regény / Ivo Andrics ; fordította Herceg János. – Újvidék : Testvérség – Egység könykiadóvállalat, 1954. – 203 str. ; 20 cm

K₁₄ 487

220. Vihar a Völgy fellet : Travnik krónika / Ivo Ándrics ; fordította Csuka Zoltán. – Budapest : Új Magyar könykiadó, 1956. – 446 str. ; 21 cm

K₁₄ 27

221. ÓOSIĆ, Dobrica

Gyökerek / Dobrica Csozics ; fordítása Ács Károly. – Noviszád : Testvérség – Egység könykiadóvállalat, 1956. – 251 str. ; 20 cm

K₁₄ 322

222. NUSIĆ, Branislav

Jókedvemben írtam : humoros önéletrajz / Branislav Nusic ; fordította Major László. – Budapest : Magvető könykiadó, 1956. – 328 str. : ilustr. ; 14 cm

K₁₄ 26

223. A Község gyermeke : regény / Nusics Braniszláv ; fordította Perovics Szonya . – Budapest : Európa könykiadó, 1957. – 280 str. ; 20 cm

K₁₄ 524

224. ÓOSIĆ, Branimir

Szedett fa / Branimir Csozics ; fordította Ács Károly. – Noviszád : Testvérség – Egység könykiadóvállalat, 1957. – 426 str. ; 20 cm

K₁₄ 520

225. PETROVIĆ, Veljko

Tavaszi temetés : elbeszélések / Veqko Petrovics ; fordította Csikos István, Geleji Desző, Csuka Zoltan, Illés Sándor. – Budapest : Európa Könykiado, 1958. – 277 str. ; 20 cm

K₁₄ 157

- 226. ISAKOVIĆ, Antonije**
Nagy gyerekek / Antonije Iszakovics ; fordította Ács Károly. – Novi Sad : Forum, 1959. – 180 str. ; 20 cm
K₁₄ 545
- 227. ANDRIĆ, Ivo**
Elátkozott udvar / Ivo Andrics ; fordította Csuka Zoltán. – [s.n.] : Szépirodalmi, 1959. – 240 str. : ilustr. ; 16 cm
K₁₄ 561
- 228. MATAVULJ, Simo**
Fráter Barnabás / Szimo Matavuly ; fordította Csuka Zoltán. – Novi Sad : Forum, 1960. – 275 str. ; 21 cm
K₁₄ 580
- 229. Válogatott művei / Ivo Andric ; fordította Csuka Zoltán. – Novi Sad : Forum, 1962. – 4 knj. ; 21 cm**
Vol. 1: Vezírek és konzulok : Travnikai krónika. – 591 str. ; slika autora
Vol. 2: Híd a Drinán. – 438 str.
Vol. 3: Elátkozott udvar. – 494 str.
Vol. 4: A Kisasszony. – 461 str.
I–640
- 230. NAPJAINK éneke : a modern jugoszláv költészet antológiája / összeállította és a jegyzeteket írta Ács Károly ; fordították Ács Károly. – Novi Sad : Forum, 1965–1967. – 2 knj. (387 ; 571 str.) ; 20 cm**
I–7179/1,2
- 231. CSILLAGPOR : Jugoszláv lírai antológia / Csuka Zoltán műfordításai. – Budapest : Magvető könyvkiadó, 1971. – 405 str. : ilustr. ; 25 cm**
II–32859
- 232. BARTÓK, Béla**
Yugoslav folk music. 1, Serbo-Croatian folk songs and instrumental Pieces / Béla Bartók and Albert B. Lord ; edited by Bewamin Suchoff ; with a foreword by George Herzog. – New York : State University of New York Press, 1978. – 506 str. ; 24 cm. – (New York Bartók Archive studies in musicology ; 9)
II–34493
- 233. BORI, Imre**
Pogled na pripovedačko delo Ive Andrića = Pillantás Ivo Andrić elbeszélő művészetére / Imre Bori. – Novi Sad : Vojvodanska akademija nauka i umetnosti, 1992. – 187 str. ; 20 cm. – (Akademske besede / Vojvodanska akademija nauka i umetnosti ; knj. 30)
I–39328

Мађарска књижевност у Војводини

- 234. HÍD**
Híd : tarsadalmi, irodalmi és kritikai szemle / Mayer Ottmár. – God. 1(1938) – . – Szubotica, 1938
Ч₁₄ 62
- 235. TÉGLÁK, Barázdák**
A Jugoszláviai Magyar írók Antológiája / Téglák Barázdák. – Novi Sad : Híd kiadás, 1947. – 176 str. ; 21 cm
K₁₄ 188

236. SINKÓ, Ervin

Kísértet járja be Európát : írások és előadások (1948–1951) / Sinkó Ervin. – Novisad : Magzar Szó, 1952. – 327 str. , 21 cm
K₁₄ 417

237. Elítéltek : dráma 3 felvonásban / Sinkó Ervin. – Újvidék : Testvériség-Egység, 1953. – 99 str. ; 18 cm
K₁₄ 471

238. FEHÉR, Ferenc

Álom a dülöutak szélén : versek / Fehér Ferenc. – Novi Sad : Progresz, 1956. – 166 str. ; 20 cm
K₁₄ 517

239. ÁCS, Károly

Csőnd helyett vers : versek 1952–1959 / Ács Karoly. – Novi Sad : Forum, 1959. – 82 str. ; 17 cm
K₁₄ 568

240. NÉMETH, István

Egy ember ül az udvaron / Németh István. – Novi Sad : Forum, 1959. – 188 str. ; 17 cm
K₁₄ 551

Ласло Вегел (1941), рођен у Србобрану. Студирао је мађарски језик и књижевност на новосадском Филозофском факултету, сарађивао у листу *Uj Symposion*. Године 1970. Александар Тишма је објавио превод његовог романа *Мемоари макроа*. Осим романа писао је есеје, драме и позоришне критике.

241. BORI, Imre

Az ember keresése : tanulmányok / Bori Imre. – Novi Sad : Forum, 1960. – 240 str. ; 21 cm
K₁₄ 303

242. FEHÉR, Ferenc

Az én nyuszim / Fehér Ferenc. – Novi Sad: Forum, 1961. – 100 str. : ilustr. ; 19 cm
K₁₄ 600

243. SINKÓ, Ervin

Magyar irodalom : tanulmányok / Sinkó Ervin. – Novi Sad : Forum, 1961. – 309 str. ; 20 cm
K_{14a} 79

244. [SEDAМ МАЂАРСКИН ПЕСНИКА]

Седам мађарских песника из Војводине / поговор Иштван Сели. – Београд: Нолит, 1965. – 106 стр. ; 19 cm
I-4496

245. BORI, Imre

A Jugoszláviai Magyar irodalom története : 1918-től 1945-ig / Bori Imre. – Novi Sad : Forum, 1968. – 286 str. ; 20 cm
I-8480

246. TOLNAI, Otto

Зоо : песме / Ото Толнаи ; превео Данило Киш. – Београд : Нолит ; Нови Сад : Форум, 1969. – 53 стр. ; 21 cm
I-9623

- 247. BORI, Imre**
Književnost jugoslovenskih Mađara / Imre Bori ; s mađarskog preveo Vladislav Rotbart. – Novi Sad : Matica srpska, 1975. – 302 str. ; 20 cm
I-18551
- 248. PAP, Jozsef**
Rane po krilima / Jožef Pap ; izbor, prevod sa mađarskog i predgovor Sava Babić. – Novi Sad : Bratstvo-jedinstvo, 1975. – 119 str. ; 21 cm. – (Biblioteka Bratstvo-jedinstvo)
I-17320
- 249. TOLNAI, Otto**
Kuša insekata / Ото Толнаи ; превео Арпад Вицко. – Београд : Народна књига, 1976. – 189 стр. ; 20 см. – (Библиотека Наши видици. Савремена мађарска књижевност у Југославији)
I-18616
- 250. MAJTÉNYI, Mihály**
Чудо на житном пољу / Михаљ Мајтењи ; превео Радослав Миросављев. – Београд : Народна књига, 1976. – 201 стр. : илустр. ; 21 см. – (Библиотека Наши видици. Савремена мађарска књижевност у Југославији)
I-18617
- 251. VARGA, Zoltán**
Цврчак у мравињаку / Золтан Варга ; превели Еуген Вербер, Светислав Рушкун. – Београд : Народна књига, 1976. – 230 стр. : илустр. ; 21 см. – (Библиотека Наши видици. Савремена мађарска књижевност у Југославији)
I-18622
- 252. JUNG, Karoly**
Подлокано време / Карољ Јунг ; с мађарског превео Јосип Варга. – Нови Сад : Матица српска, 1980. – 93 стр. ; 21 cm
I-23745
- 253. LADIK, Katalin**
Erogen zoon / Katalin Ladik ; [sa mađarskog preveli Katalin Ladik et al. ; likovni prilozi Bosiok Doru]. – Novi Sad : Književna zajednica Novog Sada, 1987. – 123 str. : ilustr. ; 21 cm. – (Edicija Novi Sad ; knj. 97)
I-32248
- 254. VÉGEL, László**
Ekhartov prsten : roman / Laslo Vegel ; s mađarskog preveo Radoslav Miroslavljev. – Novi Sad : Bratstvo-Jedinstvo, 1990. – 150 str. ; 20 cm. – (Savremena književnost)
I-38480
- 255. Život na rubu : (novosadske beleške) / Laslo Vegel ; prevod sa mađarskog Arpad Vicko. – Novi Sad : Prometej, 1992. – 135 str. ; 18 cm. – (Biblioteka Savremeni Esej)
I 41327**
- 256. Vitgenštajnov razvoj : dnevnički eseji 1991–1992 / Laslo Vegel ; preveo s mađarskog Arpad Vicko. – Beograd : Vreme knjige, 1993. – 141 str. ; 20 cm. – (Biblioteka Lazulit ; knj.3)
I-39988**
- 257. Bezdomni eseji / Laslo Vegel ; s mađarskog preveo Arpad Vicko. – Beograd : Samizdat, 2002. – 290 str. ; 21 cm. – (Edicija Reč ; knj. 14)
II-68263**

Српска књижевност у Мађарској

258. VUJIČIĆ, Stojan

Расточење : песме / Стојан Вујичић. – Београд : Нолит, 1972. – 55 стр. ; 19 cm
I–12794

259. STEPANOVIĆ, Predrag

Говори Срба и Хрвата у Мађарској : штокавско наречје / Предраг Степановић ; с мађарског превео Радослав Миросављевић. – Горњи Милановац : Дечје новине ; Београд : Вукова задужбина ; Нови Сад : Матица српска, 1994. – 171 стр. ; 24 cm. – (Студије о Србима ; св. 5)
II–58079

260. STEPANOV, Milan, prii.

Живот оца Радована, проте мохачкога / забележио и приредио Милан Степанов. – Београд : Етнографски институт САНУ, 1994. – 105 стр. : илустр. ; 20 cm. – (Библиотека Животопис ; књ. 3)
I–41835

Стојан Вујичић (1933–2001), рођен у селу Помазу код Сентаддреје, дипломирао на Филозофском факултету Будимпештанског универзитета

Стојан Вујичић је од 1957. године био научни сарадник Института за науку о књижевности Мађарске академије наука и предавач на Катедри за словенску филологију Филозофског факултета у Будимпешти. Поред научног рада, преводио је дела српских приповедача и драмских писаца на мађарски. Приредио је неколико антологија: *Klasszikus jugosláv elbeszélések* (Класична југословенска приповећка, 1958, са Золтаном Чуком, Ласлом Хадровичем и Калманом Дудашем), *Jugosláv költők antológiája* (Антиологија југословенске приповећке, 1963), *Sebzett madár* (Рањена птица - савремене српске и хрватске драме, 1968)

261. MILOŠEVIĆ, Petar

London, Помаз / Петар Milosevićs. – Нови Сад : Матица српска ; Budapest : Római kiadó, 1994. – 200 стр. ; 20 cm
I–40292

262. Bitka za Sulejmanovac / Petar Milošević. – Novi Sad : Matica srpska ; Budimpešta : Izdan, 2000. – 174 str. ; 20 cm
I–47324

263. Websajt story : internet roman / Petar Milošević. – Beograd : Narodna knjiga – Alfa ; Budimpešta : Izdan, 2002. – 180 str. ; 21 cm. – (Biblioteka Slučaj ; knj. 16)
I–47588

Петар Милошевић (Будакалас, 1952), завршио славистику у Будимпешти. Доцент на Катедри за славистику на Универзитету „Етвеш Лоранд“ у Будимпешти. Био је уредник рубрике за културу Народних новина (1979–1991), затим главни уредник Српских народних новина (1991–1999). Пише поезију, прозу и есеје. Приредио је хрестоматију *На другој обали* о послератној књижевности на српскохрватском језику у Мађарској.

ИМЕНСКИ РЕГИСТАР

Ács Károly 221, 224, 226, 230, 239
Ady, Endre 166, 169, 177
Andraš, David 5
Andrić, Ivo 211, 212, 219, 220, 227, 229
Andrić, Ljubisav 65, 70
Aranitović, Dobrilo 56
Arany, János 131, 132, 134, 146
Ásbóth, Oszkár 83
Babić, Sava 176, 179, 181, 182, 184, 185, 187, 189,
191-193, 195-200, 203-205, 248
Bartók, Belá 232
Bél, Mátyás 58, 61
Beljanski, Milenko 8
Bogdanović, Dimitrije 47
Bogišić, Valtazar 51
Bori, Agneš 9
Bori, Imre 233, 241, 245, 247
Boškov, Živojin 71
Brančić, Blagoje 84, 104, 145
Crnjanski, Miloš 155
Csikos, István 225
Csuka, Zoltán 206, 210, 211, 220, 225, 227-229, 231
Čudić, Predrag 190
Ćosić, Branimir 224
Ćosić, Dobrica 221
Davidov, Dinko 67-69
Debreczeni, József 159
Đisalović, Veselin 207, 209
Đorđević, Jovan 16
Đurković, Evgenije 72, 73
Eörsi, István 184, 187, 189
Esterházy, Pétér 204
Fehér, Ferenc 183, 238, 242
Forišković, Aleksandar 98
Gál, István 22
Gavrilović, Sv. Lj. 136
Geleji, Deszö 225
Hadrovics, László 2, 23, 46
Hadžić, Antonije 101, 102, 135
Hamvas, Béla 191-193, 196, 197, 199, 200, 205
Held, Joseph 55
Heller, Ágnes 178, 182, 183

Herceg, János 212, 213, 216, 217, 219
Herzog, George 232
Horányi, Alexius 60
Horváth, János 109
Horváth, Károly 110
Ignjatović, Jakov 71
Ilić, Timotej 129
Illés, Sándor 225
[Imre Janoš] 127
Isaković, Antonije 226
Isaković, Konstantin 81, 128
Istvanffy, Miklós 59
Ivanji, Ivan 171, 172
Ivić, Aleksa 32, 33
Jankulov, Vladislav (Klearh) 153
Jokai, Mór 126, 133, 135-137, 139, 140, 143, 144, 160, 162
Josić, Kosma 87
Josifović, Stevan 162
Jovanović, Dimitrije 151
Jovanović, Đorđe 133
Jovanović, Gordana 48
Jovanović, M. A. 140
Jovanović Zmaj, Jovan 130, 131, 132, 134, 141, 146,
152, 157, 171, 175
József, Attila 167
Juhás, Ferenc 177
Jožika, Nikola 130
Jung, Karoly 252
Kállay, Benjamin 12, 24
Karadžić, Vuk Stefanović 53, 54, 210
Kartuš, Laslo 3
Kazincsy, Ferenc 114
Kemény, Gábor 4
Kemény, Katalin 205
Keszég, József 218
Kiš, Danilo 166, 167, 169, 172, 175, 177, 190, 246
Klajić, Dušan 143, 144
Konrád, György 186, 188, 194, 201
Konstantin Filozof 48
Konstantinović, Radivoje 190
Kostolányi, Dezső 198
Kovaček, Božidar 2, 99, 117
Krestić, Vasilije 7
Kulić, Branka 50
Ladić, Katalin 253
Lalić, Ivan V. 172, 175
Leskovac, Mladen 45, 123, 154, 165, 175
Lord, Albert B. 232
Lukács, György 158, 174, 176, 179, 183, 184
Madách, Imre 141, 153, 156
Magarašević, Georgije 91
Major, László 222
Majtényi, Mihály 250
Manojlović, Todor 153, 160
Margalits, Ede 108

Marić, Aleksandar 142
Marković, Petar 30
Markuš, Đerd 183
Matavulj, Simo 228
Medaković, Dejan 64
Medenica, Radoslav 56
Mikszáth, Kálmán 159, 161, 163
Milanović-Jović, Olivera 49
Milisavac, Živan 95
Milosavljević, Vera 100
Milošević, Petar 261-263
Milovuk, Josif 92
Minderović, Zora 178
Mirković, Lazar 47, 48
Miroslavljev, Radoslav 250, 254, 259
Mladenović, Subota 127
Molnar, Ferenc 165
Momirović, Petar 49
Mostić, P. J. 139
Nedić, Vladan 53, 54
Németh, István 240
Németh, József 18, 20
Németh, Laszlo 168, 173
Novaković, Stojan 29
Nušić, Branislav 213-217, 222, 223
Njegoš, Petar Petrović 206, 207, 209
Örkény, István 180
Ormai, Eugen 159, 163
Pačić, Jovan 121, 122
Pal, Šandor 6
Pantelin, Georgije 88
Pap, Jozsef 248
Pavić, Milorad 66
Pavlović, Teodor 150
Pejaković, Jakov 86
Perović, Sonja 223
Pesty, Frigyes 28
Petöfi, Sandor 130, 138, 142, 157, 171, 175
Petrović, Đorđe 80
Petrović, Veljko 175, 225
Popović, Dušan J. 39
Popović, Ljuba 168, 173
Popović, Pavle A. 74
Poth, István 111, 112, 124, 147, 148
Prohić, Kasim 174
Radenić, Andrija 24
Radivojević, Livije 89
Radojčić, Nikola 37, 38
Radojčić, Đorđe Sp. 40
Radonić, Jovan 27, 31, 63
Rajačić, Josif 75
Ređep, Jelka 57
Rokai, Peter 26, 41-44
Rotbart, Vladislav 247
Ruškuc, Svetislav 251

Ruvarac, Ilarion 52, 62
Saler, Georgije 79
Seli, Ištvan 6, 116, 244
Sinkó, Ervin 166, 236, 237, 243
Skerlić, Jovan 1
Srećkov, Nedeljka 50
Stamatović, Pavle 149
Stanojević, Stanoje 34, 36
Stefanović, Svetislav 156
Stefanović, Velimir 35
Stepanov, Milan 260
Stepanović, Predrag 259
Stipić, Lazar 21
Stojačković, Aleksandar 76
Stojić, Vera 174
Strausz, Adolf 14
Suchoff, Benjamin 232
Subotić, Jovan 97
Szalay, László 10
Szászy, István 208
Székács, József 107
Szigligeti, Ede 101, 102, 104
Šeper, Mirko 2
Šimić, Justin Milan 101
Téglák, Barázdák 235
Telekija, Sava 96, 98
Teodosije 47
Thallocy, Lajos 17
Thallóczy, Ludwig V. 19
Thim, József 13
Tišma, Aleksandar 160
Todosić, Dragoljub J. 161
Tokin, Boško 170
Tolnai, Otto 190, 246, 249
Tomka, Beata 180
Toponarski, Uroš 137
Trifković, Kosta 218
Udovički, Ivanka 125
Varga, Josip 252
Varga, Zoltán 251
Végel, László 254-257
Vejvoda, Ivan 183
Venclović, Gavril Stefanović 66
Verber, Eugen 251
Veselinović-Andelić, Magdalena 113
Veselinović-Šulc, Magdalena, 115
Vicko, Arpad 180, 186, 188, 194, 201, 202, 249, 255-257
Vitković, Gavrilo 12
Vitković, Mihailo 118-120
Vörösmarty, Mihály 110
Vujičić, Stojan 164, 258
Vukićević, Nikola Đ. 11
Wertner, Mór 15
Zilahy, Lajos 170
Zombori, István 25

САДРЖАЈ

Срби и мађарска књижевност	3
Духовни живот Срба у Подунављу	6
Увод	8
Истраживање српско-мађарских културних и књижевних односа	9
Мађари о српској историји и Срби о мађарској историји	10
Српско-мађарски односи до 1690. године	12
Историја	
Уметност и књижевност	
Усмена традиција	
Српско-мађарски односи током 18. века	20
Историја	
Уметност и књижевност	
Српско-мађарски односи током 19. века	24
Општа историја и законодавство	
Језик и граматика	
Школовање и српске културно-просветне институције у Угарској	
Матица српска	
Текелијанум	
Српско народно позориште	
Романтизам - мађарска рецепција српских народних песама	
Српско-мађарски писци	
Превођење мађарских писаца	
Српска периодика у Угарској	
Српско-мађарски односи у 20. веку	38
Српски преводи и рецепција мађарске књижевности и културе	
Мађарски преводи и рецепција српске књижевности и културе	
Мађарска књижевност у Војводини	
Српска књижевност у Мађарској	
Именски регистар	51

Универзитетска библиотека
„Светозар Марковић“

За издавача
др Дејан Ајдачић

Уредник колекције
др Дејан Ајдачић

Уредници
Марија Вранић-Игњачевић
Мр Драгана Бесара

Сарадници
проф. др Сава Бабић
проф. др Петар Рокаи
Александра Јовановић
Споменка Стефановић

Дизајн
Мирјана Пиштало-Глигоријевић

Припрема
Дејан Димитријевић

Штампа
Хелета, Јужни булевар 5, Београд

Тираж
500 примерака

